

"KOVA"
 229 N. 6th Street, Philadelphia, Pa.
 Savaitinis laikraštis. Leidžiamas Liet. Soc. S. Am.
 (Inkorporuota Balandžio 28, 1908 m.)
 Prenumerata: Metams į visas dalis sviesto \$2.00
 Pusei metų \$1.00
 Redaktorius ..... K. Vildikas
 Administratorius ..... P. Kurkulis.

The Lithuanian Weekly
"KOVA"
 Published every Friday by
 The Lithuanian Socialist Federation of America
 Yearly subscription: In all parts of the world \$2.00
 Advertising rates on application.
 K. Vildikas Editor. P. Kurkulis, Manager
 All communications should be addressed to:
"KOVA"
 229 N. 6th Street, Philadelphia, Pa.

VISŲ ŠALIŲ DARBININKAI, VIENYKITĖSI! **Organas Lietuvių Socialistų Sąjungos Amerikoje.** JUS NIEKO NEPRALAIMĖSIT, TIK RETEŽIUS!

No. 48 PHILADELPHIA, Pa. 26 d. Lapkričio (Nov.) 1915 m. Metas XI
 Second Class Matter May 17, 1905, at the Post Office at Philadelphia, Pa. TELEFONAS KEYSTONE, MAIN 29-58.

Vyrų Čystijimas Wisconsino Valst.

"IŠCYSIJIMO" PASEKMĖS WISCONSINE.

Wisconsino valstijos įstatymai davystė slaptą pravedę įstatymą, sulig kuriuo galima išcystyti (atimti veislę) vyrus, kuriuos beprotnamių komisija atras neišgydomais protiškais ligoniais. Apie tą įstatymą labai mažai kas težinojo Wis. valstijoje. Bet dabar, turbūt, visi sužinos. Nes beprotnamių komisija jau pradėjo "čystyti" ir pragaištingos čystijimo pasekmės plačiai pasisklidė. Įvairiuose beprotnamiuose toj valstijoje yra 24 vyrai, paskirti tai operacijai. Vienam, John Rehfeldtui, tokia operacija padaryta ir štai su kokiomis pasekmėmis:

Rehfeldtas jau buvo protiškai išgijęs. Bet, pagal komisijos nutarimą, jį visvien išcystijo. Tada paleido namo pas pačią ir šešis vaikus. Pati paėmė persikrymimą nuo to savo vyro, kuriam atimta vyriškumas. Jis gi padavė teismam beprotnamio perdėtinis Geo. Downerį ir Dr. Canavaną, reikalaujamas \$10,000 atlyginimo. Tuo tarpu vis jis rupinosi, krintomis ir vėl iš proto išėjo.

Dr. Canavan iš rupesčio taipgi susirgo ir mirė; o jo draugas Downer pasidarė sau galą.

Dar lieka 23 vyrai, nulemti išcystijimui. Wisconsino visuomenė pradeda šnairuoti ant "čystytojų"

ROOT KANDIDATUOJA I PREZIDENTUS.

Washington. — Garsus darbininkų organizacijų persekiotojas, senatorius Elihu Root, apsisima 1916 metais kandidatuoti į Suvienytų Valstijų prezidentus republikonų tiketu. Jį remia didžiausi šalies kapitalistai. Didžiausią priešą jis susitiks ypatoje susipratusių darbininkų.

Rootas ypatingai puolė akin darbininkams už sutaisymą neprieteliškų darbininkams pataisymų prie New Yorko valstijos konstitucijos. Pastaruose balsavimuose New Yorko darbininkai pataisymus atmetė.

Moteris ir Socializmas Prenumeratoriams

Kadangi daugybė prenumeratorių veikalą "Moteris ir Socializmas" yra užsisakę nuo pat pradžios sumanymo jį išleisti, t. y. nuo 1907—14 metų, ir užrašytieji ant prenumeratoro kvitų adresai yra nebetikri, tad visų, kurie yra šį veikalą patįs vieni ar per agentus užsisakę, meldžiame kuogreičiausiai prisiusyti drauge su prenumeratoro kvitomis savo naujosius adresus, be kurių nei vienam knyga nebus išsiųsta.

Kurie esate užsimokėję tik \$1.00, o norėsite gauti veikalą gražiais audekliniais aparais, galėsite gauti, prisiusdami po 50c stampomis.

Veikalas jau atspausdintas ir visiems atsišaukusiems prenumeratoriams bus išsiuntinėtas taip greit, kaip greit suspsime visus prenumeratorius perkontroliuoti.

P. Kurkulis, "Kovos" Adm.

Nauji Vokiečių Suokalbiai Amerikoje

AMERIKONAI SUOKALBUOSE PRIEŠ AMUNICIJOS DIRBTUVES.

Suvienytų Valstijų valdžia traukia atsakomybėn daugelį ypatų, surištų su vokiečių ambasadorium ir konsulais Amerikoje. Tos ypatos kaltinama suokalbiuose ir gaisruose, kurie atsitiko sąryšyje su amunicijos dirbimui talkininkams. Čia esama įmaišyta grynų amerikonių.

Amerika reikalaujanti, kad Anglija išduotų jai vokiečių armijos oficerą Rinteleną, kuris dabar randasi belaisvėje Anglijoje ir kuris pirmiau buvo Amerikoje.

TARPTAUTINIS UNIŲ TAIKOS KONGRESAS PO KAREI.

San Francisco. — Amerikos Darbo Federacijos suvažiavimas nutarė šaukti tarptautinę unijų konferenciją po kare. Suvažiavimas įsakė Federacijos pildomajai tarybai rupintis tuomi reikalu. Konferencijoje dalyvaus įvairių šalių unijų atstovai. Vyriausias konferencijos tikslas — kova prieš karę. A. Darbo Federacijos pirmininkas Gompers jau paskirtas atstovu nuo A. D. Federacijos ton konferencijon.

Darbo Federacijos valdya liks ta pati.

Amerikos darbo Federacijos valdybon išnaujo išrinkta visi buvusieje viršininkai.

1916 metų suvažiavimui vieta nuskirta Baltimore.

Federacija pagiria Arizonos valdžią.

Suvažiavimas išnešė rezoliuciją, paremdamas Arizonos vario kasyklų darbininku straiką ir pagirdamas tos valstijos gubernatorių ir kitus valdininkus, kad nevertuota savo politiškos galybės persekioti straikeriams.

NORI PAVARYTI LAIKINI SEKRETORIŲ-MINISTEPI

Washington. — Amerikos milijonieriai, užinteresuotieje ginklų ir amunicijos išdirbime talkininkams, ir juos atstovaujantieji politikieriai tariasi išmesti iš tarnystės Amerikos laivyno sekretorių-ministerį Daniels'ą, kuris nepritaria per dideliu laivyno didinimui. Nerasdami prieš jį kitokių nusidėjimų, kaltina jį neapsižūrėjime, kurio delei vokiečių šnipai galėjo padaryti tiek gaisrų ant Amerikos karės laivų.

Garsusis "taikos šalininkas" Andrew Carnegie taipgi nėra Daniels'o užtarytoju: Carnegie sįmet gavo gryno pelno \$16,000,000 už parduotą karės laivų statymui plieną Amerikoje.

NEDORA CHICAGOS MERGAIČIŲ HIGH SCHOOLESE.

Chicago, Ill. — Valstijos advokatas Hoyne užvedė tyrinėjimą high schoolių mergaičių nemoralybės. Yra darodmy, kad kasmet susidarko šimtai high schoolių mokinių-mergaičių, ir suimta keli daktarai, kurie darė tokioms mergaitėms nelegales operacijas.

DAR VIENA CHICAGOS STRAIKO AUKA.

Chicago, Ill. — Mirė kitas straikavusis rubsiuvis M. Guškauskis, kurį policija buvo bausiai sumušusi viename iš susirėmimų su straikeriais.

Darbdaviai užsipyrsiai laikosi savo; nesutinka net eiti su straikeriais tarybosna per trečiųjų teismą.

SUSAUDĖ INDUSTRIALISTŲ HILLSTROMA.

Salt Lake City, Utah. — Sulig teismo nuosprendžio, suaudytas švedas J. Hillstrom, I. W. W. narys ir eilių rašytojas.

Jis buvo pasmerktas myriop už dalyvavimą užmušime Morrisson tėvo ir vaiko, kurie turėjo valgomų daiktų krautuvę. Tiesioginio prirodymo Hillstromo kalčios nebuvo. Bet jis ve kaip įspainiojo. Tą naktį, kada minėti žmonės buvo užmušti, jis atbėgo pas vieną daktarą, kad jam peristų revolverio kulkos žaizdą, kurią jis gavęs muštynėse del merginos. Daktaras pranešė policijai. Teisme Hillstrom atsisakė pasakyti tos merginos vardą, ir jo pasakai teismas nepatikėjo.

Prezidentas Wilsonas buvo prašęs, kad Utah's gubernatorių duotų pasmerktamjam dar vieną teismą, bet gubernatorius nedavė.

Pirm Hillstromo nužudymą švedai po visą šalį rengė susirinkimus ir darė rezoliucijas, kad jis nebūtų nužudytas.

UŽ \$26,000,000 SAUTUVŲ RUSAMS.

Cleveland, O. — Čia rusų valdžia įvairiose ginklų dirbtuvėse užsisako sau šautuvų už \$26,000,000.

UŽMUŠĖ 24 CIRKININKUS.

Columbus, O. — Susimušus traukiniams, žuvo 24 žmonės, kurie buvo cirko atžai.

NAUJI SUOKALBIAI.

Washington. — Paskirta slaptosios policijos agentai sergėti visus geležinkelį tiltus ir tunelius Suvienytose Valstijose, kad vokiečių agentai neišardytų dinamitu.

Susėta austro-vokiečių suokalbis bombomis ardyti vietos ginklų dirbtuves.

Vienoje Bethlehemo amunicijos dirbtuvėje vėl ištiko gaisras. Nužūrėta keliatas austrų darbininkų.

KUN. SCHMIDTAS BUS NUŽUDYTAS.

New York. — Augščiausias valstybės apeliacijos teismas pripažino teisingu žemesniųjų teismų nuosprendį, kad katalikų kunigas Hans Schmidt turi būti nužudytas už papjovimą savo mylėtinės Onos Aumulleritės.

VOKIEČIAI PAĖMĖ 40 TVIRTUVIŲ.

Berlinas. — Vokiečiai ligšiol yra paėmę 40 tvirtovių: penkias Belgijos, 12 Francijos, 15 Rusijos ir 8 Serbijos. Tarp paimtų tvirtovių dručiausiomis skaitėsi Lietuvių Brasta ir Antverpas.

SUMUSĖ VOKIEČIUS AFRIKOJ.

Vakarinėj Afrikoj, Kamerune, francuzai atėmė iš vokiečių diktoką miestą Tibati.

Kas Dedasi Lietuvoj

VILNIUS. VOKIEČIŲ "APGARSINI-MAI."

Spalių 19 d. pasisekė atvykti į Peterburgą studentui Novickiui, kuris vokiečiams užimant Vilnių buvo mieste. Atvažiuojant Hindenburgui, miesto atstovai turėjo eiti jo pasitikti. Dar puikiau buvo sutiktas pats kaizeris. Miestas buvo išpuoštas, ant rinko patiesti kilimai. Atvažiuojo kaizeris automobiliu, kareivių forma. Miesto atstovams buvo išdalytos vokiečių vėliavėlės, su kuriomis jie turėjo sutikt kaizerį. Nuo 15 iki 45 metų vyrus siunčia vokiečiai apkasus kast; dalį palieka miestė milicijos sargybai. Apkasus kasant prižiūri ypatingai moters inžinierės. Apkasus kasa mašinomis; darbininkai tik žemę į šalį meta. Novickis taippat buvo nusiūstas apkasų kast. Bet toj vietoj užpuolė rusai, nuvijo vokiečius ir jis kartu su kais liko rusų pusėj.

KAUNO KOMENDANTAS.

Grigorjevas nuteistas 15 metų katorgos už tai, kad nepasirūpinęs tvirtovės apsaugot, atidavęs 20 tukstančių belaisvių ir 278 kanuoles. Užtat labai smarkiai vaikė iš Kauno įtariamus ir neįtariamus darbininkus ir žydus.

"JAUNOJI LIETUVA".

Atstovas Januškevičius pradėla leisti Peterburge savaitraštį "Jaunoji Lietuva". Aplink ją telkiasi liberalai iš "Lietuvos žinių". "Jaunąją Lietuvą" nori, pabagai, surasti ant Lietuvos priuvsėsių ir pelenų. Rusijoj ją patyt, nori tvirti, o ne Lietuvos.

LIETUVOS GARBĖ KILA.

Vokiečiai įvedė Lietuvos tam tikrus žandarus, kurie nešioja ant rankovės juostą su antrašu: "Gendarmerie Litauen" (Lietuvos žandara). Žino vokiečiai, kaip Lietuvos patriotams įtikt.

KAIZERIO BERNUS GARBINA CARO BERNAL.

Taip neseniai garbino kaizerio berną kunigą Gaigalaitį "Lietuvių Globos šelpiti Prusų Lietuvos belaisviams" sekretorius Jonas Valaitis (liberalas) ir prašė iš amerikiečių savo draugijai aukų.

"Rankpelnis."

Į Didž. Lietuvos valdžią tapo pakviestas policijos komisaras Loeper iš Ragainės. Jisai iškeliauo sp. 16 d. Kaunan, kad užimti laukų policijos komisaro vietą.

ADVOKATAS DALICHOW IŠ FRANKFURTO (Prie Odros upės) pavadintas taikos teisėju Vilniun.

Iš Kauno. Maistas čion sulyginamai pigus. Svaras juodos duonos kainuoja 8 kapeikas, sv. baltos duonos 15 kap., svaras sviesto 65 kap. Mėsa irgi nebrangi.

Iš Vilniaus. Rusų sunaikintoj elektrikos įstaiga atitaisyta ir aprupina miestą. Gazo įstaiga dar nesveika. Svaras žvakių kainuoja 1½ rublio; žibalo (kerosino) visai nėra galima gauti. Svaras duonos kainuoja 55 kapeikas. Fabrikai nedirba. Visos mokyklos dar uždarytos.

Graikija Nusileidžia Talkininkams

ANGLŲ-FRANCUZŲ LAIVYNAS GRUMOJA GRAIKIJAI.

Anglų ir francuzų laivai apsupo visą Graikiją iš vandens pusės. Reikalauja, kad Graikijos karalius stotų karėn prieš austro-vokiečius ir turkus. Kitaip gi anglų-francuzų laivynas grumoja bombarduoti pakrantinius graikų miestus.

Jau dabar Graikijai užkirsta kelias vandeniu susinešti su kitomis šalimis. Anglija užgriebė graikų laivus, kurie buvo anglų tostuose ar anglų vandenyse.

Graikų karalius duoda talkininkams laisvą perėjimą savo Graikiją ir prizada paleisti savo sumobilizuotą kariuomenę, jėgu talkininkai jį užtikrins, kad bulgarams nebus daleista įsiverzti Graikijon.

RUSŲ JURININKŲ MAIŠTAS.

Berlinas. — Įvyko didelis rusų jurininkų maištas Helsingforsse, Finlandijoj. Didelis maištininkų skaičiu. suaudyta.

PERSOVĖ SERBŲ MINISTERI.

Pranešama, kad vienas serbų generalio štabo narys peršovė ministerių pirmininką Pačićą, keršydamas už nelaimės, į kokias Pačić įvedęs Serbiją.

MILŽINISKAS VOK. LAIVAS NUSKENDO BALTIKE.

Londonas. — Vienas didžiausiųjų Vokietijos karės laivų nuskendo Baltijos jūrose, užvažiuojes ant povandeninės minos. Žuvo 33 vokiečių jurininkai.

NUSKANDINO 500 TURKŲ.

Londonas. — Anglų mina liko suardytas turkų laivas, kuris gabeno 500 kareivių per Marmoro jūrą.

BULGARAI UŽĖMĖ NOVYBAZARĄ.

Novybazaro mušiuose vokiečiai suėmė belaisvėn 2,600 serbų; užėmė to miesto arsenalą, gaudami čia 58 kanuoles ir dikčiai amunicijos.

ANGLŲ NUOSTOLIAI PER 2 SAVAITI.

Per pastarąsias dvi savaiti užmušta 1,458 anglų oficerų ir 19,668 kareivių. Angliai ketina išstatyti prieš vokiečius 4,000,000 kareivių apie kovo mėn. pabaigą; rusai gi išstatysią 6,000,000 kareivių.

BULGARAI SUĖMĖ 1,800 SERBŲ.

Sofia. — Bulgariai, po smarkiam mušui ties Pristina, paėmė belaisvėn 1,800 serbų.

SERBAI PAĖMĖ LESKAVACĄ.

Serbai atėmė iš bulgarų miestą Leskovac su geležinkelio stotim. Keturių dienų mušyje čia bulgarai buvo pergalėti ir mušio lauke paliko 10,000 savo sužeistų ir užmuštų kareivių.

JUODKALNIEČIAI LAIKOSI.

Austrai išvijo juodkalniečius iš jų apdrutintų pozicijų Goles kalnuose. Šiaip jau juodkalniečiai atmuša austrus palei Limą ir Driną upes.

Bedarbė ir Kova Su Ja

Daug gyvenimo apsiėskimų karės metu priėmė aštresnė forma. Prie pastarųjų priklauso ir bedarbė.

Kapitalizmo gadinė auga atliekamų darbininkų skaitlius, ką nebegali rasti sau nuolatinio darbo. Parduodančių savo darbininką spėk skaitlius greičiau auga, kaip tosios spėkos reikalavimas. Tokiu būdu, bedarbė kapitalizmo gadinė būtinas apsiėskimas. Kol viešpataus kapitalizmas, tol ir bus jo palydovė — bedarbė. Kiekvienoj išdirbimo šakoj randasi savo bedarbiai. Ačiu nuolatiniam bedarbių augimui negal priguliničiai kilti darbininkų uždarbiam: bedarbis pigiau sutiks dirbti, kad tik darbo gauti, kad badu nemurti. Bedarbiai, tokiu būdu, labai parankus kapitalistams: kapitalistams patogiau kovoti su darbininkų reikalavimais. Jei darbininkai sustraikuoti, tai kapitalistui lengviau grasinti, o ypač tenai, kur darbininkų judėjimas labai silpnas, kur proletariškos organizacijos tik užsimezga.

Bedarbiai prideda ir pramonės besiplėtojimo. Jei reikia įkurti naujas fabrikas, jei reikia išplatinti darbą, tai visuomet rasis liuosos rankos, kurias galima būtų pasamdyti. Vienok, joks darbo išplatinimas nepraryja visų bedarbių. Jei kokioj nors fabrikoj įvedami įvairūs pagerinimai, jei keliami tenai technikos pusė, tai kartu kyla ir darbo našumas, o tada del tokio pat tavorų išdirbimo skaitlius jau reikia mažiau darbininkų, — atliekami lieka be darbo. Išdirbimo progresavimas, jo besikėlimas daugia bedarbių skaitliu. Be to, iš kaimo nuolat į miestus pribuna kaimiečiai, ką tenai geresnio uždarbio jieško. Kaime, su ukie vedimo besigerinimu, vis mažiau darbininkų reikalaujama. Kaimo gyventojų skaitlius neauga taip greit, kaip miesto, nes atliekamieji kaimiečiai vienas paskui kitą bėga į miestus. Net atsitinka, kad ačiu tam bėgimui, vietomis, k. a. Vokietijoje, kaimo gyventojų skaitlius jau nebeauga, bet vis mažta, nors pačioj Vokietijoje gyventojų skaitlius ir gana smarkiai auga.

Iš kitos pusės, iš stovinių žemiau iš ekonomiško atžvilgio, žmonės eina tenai, kur uždarbiam geresni. — Kaimiečiai ir visoki atėjūnai didina bedarbių skaitliu taip savo šalies miestuose, taip svetimuose kraštuose. Padėkim, iš Rusijos ir kitų Europos valstijų į Ameriką daug žmonių traukia, — o tame skaitliu daugiausiai kaimiečiai. Nors Amerikos pramonė ir labai augštai stovi, nes ji vis plėtojasi, bet visgi bedarbių skaitlius tenai auga, ir tarp bedarbių didžiausias nuosimtis tarp atėivių iš Rusijos.

Paprastame laike įvairiose šalyse bedarbių buna 5—10% iš visų darbininkų. Pramonės pakilimo metu jų skaitlius mažta, krizio ir karės metu — auga ir tankiai pasiekia labai baisaus skaitliaus — milijonų. Niekados nebuna tokio tarpo, tokio laiko, kad nebebutų bedarbių.

Susipratę ir susiorganizavę darbininkai, kaip galėdami, kovoja su bedarbe ir jos pasekmėmis. Tarp ko kito jie stato reikalavimą, kad valdžia apdraustų bedarbius, kad visiems, ką darbo nustojo ir negalėjo gauti, valstija pašalpą mokėtų. Šis darbininkų reikalavimas kol-kas įvestas vien Anglijoj, ir tai ne pilnai. Anglijoj apdraudimas apima vien apie 2½ milijonų darbininkų. Įvairiose gi šalyse, kur randasi stipresnės profesionalinės sąjungos, tos sąjungos duoda pašalpas savo nariams-bedarbiams. Bet ir darbininkiškos sąjungos gali sušelpiti tik nedidelį darbininkų skaitliu. Nedaugiau gali

Dr. Stankus Panaikino Bylą Prieš "Kovos" Red. K. Vidiką

Kaip jau žinoma visuomenei, Dr. Stankus buvo užvedęs bylą prieš "Kovą" ir suareštavęs "Kovos" redaktoriu. Bet dabar mes ištyrėme visą dalyką apie D-ro Stankaus gyvenimą ir atirandam, kad Dr. Stankus yra pabaigęs daktarišką mokslą valstijos Indianos universitete; mokinosi New Yorko Post Graduate School & Hospital, ir perėjo Pennsylvanijos valstybės medicinos egzaminą ir tiktai po apturėjimui license atidarė savo ofisą Philadelphiaj Feb. 3, 1911 m. Mes buvome neteisėgai informuoti apie D-rą Stankų. Dabar mes atsiprašome D-ro Stankaus, ir jis panaikina bylą prieš Vidiką. Taigi šiūomi geru būdu ir be teismo pasibaigia bylos Dr. Stankaus su Vidiku. K. Vidikas, "Kovos" Red. Šis atšaukimas atspausdinti pagal draugiško susitaikymo su D-ru Stanku.

Paaiškinimas. "Kovoj" niekadoms nei nebuvo rašyta, kad Dr. Stankus nebutų pabaigęs medicinos mokslo. "Kovos" skaitytojai neuos meluoti. Bet kad Dr. Stankus turi įspudį, buk mes ką priešingo prieš jo mokslą rašė, tai mums vien tiktai smagu pakartoti tą faktą, kurj mes visuomet žinojome: kad Dr. Stankus baigė med. Indianos universitete, mokinosi New Yorko Post Graduate School & Hospital ir išdavė medicinos egzaminą Pennsylvanijoje ir yra tikras daktaras.

pajiegti ir darbininkų kooperatyvai.

Krizio metu miestų savivaldos, komunos, žemietijos ir įvairios visuomeniškos įstaigos pradeda kovoti su bedarbe; jos įveda visuomeniškus darbus. Kadangi tai daroma ne del darbininkų labo, bet iš pavojaus prieš bedarbių pasekmes, iš pavojaus prieš išalkusius darbininkus, tai ir šioji kova labai silpna. Prieg to, tankiai tie visuomeniški darbai iš "pagalbos" lieka dar aršesnių darbininkų išnaudojimu. Visuomeniški darbai šeimyniniai, buržuaziški įstaigų gaspadoriai rupinasi išnaudoti alkanus darbininkus, kad pigiau atlikti tuos darbus, kurie paprastame laike, ne krizio metu, daug brangiau apsieitu.

Karės metu bedarbės pasekmės pavojingos, nes jos gali išeiti neramumą, — ko vengia bekariaujančios valstijos. Bedarbės sumažinimui bedarbius ima žmogžudystės įrankių gaminimui ir kitiems kariuomenei reikalingiems darbams. Be to, darbininkai kilnojami iš vienos išdirbimo šakos į kitą, iš vieno kampo į kitą. Vokietijoje, kur šis dalykas plačiausiai pastatytas, bedarbė neišnyko; ji tenai tik pusiau sumažėjo.

Visi augščiau paminėti įrankiai niekadoms neprasinai ir neprašalins bedarbės ir įvairių jos pasekmių. Bedarbė išnyks vien su kapitalizmo išnykimu, vien su išdirbimo perėjimu į visuomenės rankas, vien prie socializmo. Kas nori pašalinti bedarbę ir jos vaisius, tas turi kovoti už socializmą, už ateties susirėdymą.

Vienok, kol įvyks socializmas, darbininkams dar nemaža prisieis iškentėti nuo bedarbės. Per tai, nebelaukdami socializmo laiku, mes ir šioj kapitalizmo gadinėj turim rupinties kovoti bent su bedarbės pasekmėmis, tai yra, turim rupinties, kad visi bedarbiai liktų aprupinti visuo kuo pragyvenimui reikalingu. Šių dalykų įvykdinimui, tik vienas kelias: prisieina reikalauti valstijinio visų darbininkų apdraudimo ne tik nuo visokių nelaimingų atsitikimų, ne tik nuo senatvės ir paliegiimo, bet taipgi nuo bedarbės. Visi darbininkai, be jokios išimties, dar-

bo nustoję, turi naudotis teise gauti pašalpą nuo valstijos.

Ir taip, kovojant su bedarbe, pirmučiausiai mes turim kovoti už jos pašalinimą, tai yra, už socializmą, nes tik prie socializmo nebebus daugiau priežasčių, bedarbę išsukiančių. Toliau, mes turim kovoti su bedarbės pasekmėmis, tai yra, už visuotiną valstijinį visų darbininkų apdraudimą nuo bedarbės. Vienai ir kitai kovai būtina reikia priduoti internacionalinį charakterį, tai yra, kad visose šalyse tam-pat laike darbininkai satytų vienodus reikalavimus ir vienodai remtų juos. Tik internacionalinė proletariato kova su bedarbe ir jos pasekmėmis gal apginti proletariatą nuo bedarbės. Jei kokioj-nors šalyj ir pasisektų apsirupinti nuo bedarbės pasekmių, tai tuojaus į tą šalį persikels nauji atėjūnai, ką vėl sutvers neaprupintų minias. Pats darbininkų padėjimas reikalauja internacionalinio veikimo. Aš manau, jog trečiasis internacionalas ir paims jį į savo rankas. Zigas Angarietis. 29. IX. ir 2. X. 1915.

Trečiasis Internacionalas

Įvairių kraštų darbininkų judėjime suirutė. Visose šalyse socialdemokratų ir kitų socialistų dalis perėjo ant valdžios pusės, remia ją kovoj su priešų, pastoja savanoriais kariumenėn, dar nekariaujančias valstijas traukia prie kruvinų laukų, prie skerdynės. Vienur socialistai lieka valdžios dalia, ir tokiu būdu, už visus savo valdžių kaltes ir patįs turi atsakyti; kitur socialistai padeda valdžiai ruošti prie karės; atsiranda ir tokių, ką valdonams rėkia "hoch!", ką landžioja į jų prieškambarius.

Žinoma, valdžios savotiškai moka būti dėkingomis. Tiesa, jos neveda jokių reformų ir net nematoma, kad būtų prielankios kokiems nors progresiviškiems įvedimams. Ir kam gi reikalingos tos reformos? Juk naujos rūšies (bet su senu pamušalu), "socialistai" nestato jokių reikalavimų; jie atsisako net nuo kiasų kovos ir net nuo valdžios darbų kritikos! Toki "socialistai", nors ir labai naudingi valdžiai, bet jie užtai ne pavojingi. Juos drąsiai galima melžti; jie net nebaubs. Tokiems socialistams pakanka, jei juos paglosto, jei už juos valdžia užsistoją, kada jau "perdaug" ant jų užsiplūdinėja tikrieji socialdemokratai. Padėkim, suliginus dar ne taip senai Vokietijoj liko valdžios uždengtas socialdemokratiškas laikraštis "Gothaer Volksblatt" tik už tai, kad jis drįso per aštriai uzklupti ant buvusios socialdemokratiškos frakcijos reichstage už jos "patriotiškas nuomones".

Ach, atsiprašau!.. dovanokite man jį, ponai, iš dešinosios pusės, už pavadinimą "buvusiais"! Juk, jus ir šiandien vadinat save socialdemokratais!.. Bet kas gi šiandien nesivadina socialdemokratu! Seniau, kada vienas kitas vadų parsiduodavo valdžiai arba buržuazijai, tai greit užmiršdavo, kad ir jis buvo socialdemokratu. Bet šiandien, kada taip daug atsisakusių nuo socializmo principų, jus, veidmainiai, labai drąsus (kovoj su socialdemokratais ir jų mokslu) ir tyčiomis nešiojat socialdemokratų vardą, kad lengviau būtų jums darbininkus vylioti, jų protį kvailyti, kad paskui išnaudoti juos valdžios reikalams, "tėvyinės" gynomui.

Vienok, sulig maņės, žmonės, ką perėjo ant valdžios pusės, ką atsisakė nuo kiasų kovos, ką rupinasi užgnaužti kiasinį antagonizmą tarp proletariato ir buržuazijos, tokie žmonės negali būti socialdemokratais. Vokietijos socialdemokratijos vadų

dauguma, o taipogi socialistų daugybė iš kitų šalių savo taktika karės metu, o ypač savo perėjimu ant valdžios pusės ir savo atsisakymu nuo kiasinės proletariškos taktikos, išbraukė save iš socialdemokratijos eilių. Ačiu jų visų pasielgimams, mes suprantom, kaip menkas buvo antrasis internacionalas, kur viešpataujantis padėjimas vis labiau pereinavo į revizionistų, nacionalistų ir kitų atskalonų rankas. Antrasis internacionalas sujra, — jisai jau miręs. — Paskutiniai atsitikimai mokina mus, jog neapsimoka atgaivinti tokį internacionalą, kokiu buvo antrasis. Susipratusiam proletariatui reikalingas visai naujas internacionalas, kur jau nebebus vietos jokiems revizionistams, jokiems nacionalistams, nei visokeriopiams smulkiai-buržuaziškiems elementams, — trumpiau pasakius, visiems tiems, ką prisidėjo prie antrojo internacionalo sujirimo.

Darbininkams internacionalas, kaip apvienijantis visų kraštų proletariato veikimą, ypač reikalingas aštresnės kovos metu, ir tokių karių gadinėj, kokias mes dabar matom. Internacionalas, pritaikytas vien prie ramaus laiko, geras tik... plepėtojams.

Ir taip, visi tie, kurie neatsakė nuo kiasinės taktikos, kurie prisilaiko kairiųjų socialdemokratų principų, — visi tikrieji socialistai, tur pasirupinti suverti naują, trečią internacionalą, kuris, sulig maņės, turės būti ne atskiru territoriališku ir tautišku partijų bei partijėlių federacija, blokų arba sąjunga, bet internacionalinė partija — bendra visų kraštų proletariatui, turinčia vieną visiems bendrą ir priverstiną programą ir taktiką, vedamą vieno bendro centro. Vietinės organizacijos, priklausancios prie trečiojo internacionalo, galės risti vien vietinius klausimus, — ir tai neperžengiant bendros programos ir taktikos principų. Vietinės organizacijos naudosis vien autonomija. Trečiąjį internacionalą turės būti uždaryti keliai visiems tiems, ką darto socializmą, ką prie proletariato priskaito įvairius smulkiai-buržuaziškus elementus, ką pridengia kiasinio antagonizmo tarp proletariato ir buržuazijos apsiėskimus, ką tautą ir valstiją stato augščiau kiasios, trumpiau pasakius, visokeriopiams revizionistams, nacionalistams ir k. oportunistams.

Darbininkiškos organizacijos spēka ne vien jos narių skaitliu; labiau yra reikalinga vidurinė vienybė. Vienok, tai turi būti ne įvairių elementų vienybė, ne proletariškų, pusiau-proletariškų ir smulkiai-buržuaziškų elementų vienybė; tokios vienybės nori musiškieji revizionistai, kad viešpatauti ant proletariškų elementų. Musiškieji internacionalinė vienybė neturi užsiklėsti tautiškomis arba territoriališkomis rybomis, bet turi remtis ant grynai proletariškų visų kraštų elementų, turi būti vienokeriopai-mananciu ir vienokeriopai veikiančiu vienybė.

Ve, sulig maņės, tie principai, kurių prisilaikius turi but tveriamas trečiasis internacionalas. Apie jo gi kurimą laikas pagalvoti, — laikas ir už darbo imtis.

Rusijos socialdemokratija ligšiol geriausiai laikosi. Jos sriovė, vadinamoji didžiūmiečiai. Vokietijos socialdemokratai, ką priklauso prie tos sriovės, kurią atstovauja K. Liebknechtas, R. Luxemburg, Mering, Kl. Zetkin ir kiti Italijos, Serbijos, Anglijos ir kitų kraštų neparsidavusieji savo valdžioms socialdemokratai, neginantieji savo valdžių politikos, nepalaikantieji karės, neslopinantieji kiasų kovos, tur jau greičiausiai, dar karėi nepasibaigus, suaukt pirmąjį trečiojo internacionalo kongresą, kad pradėti grynai tarpautinį darbą. Gal tuomet ir

karė greičiau pasibaigs. Gal tuomet ir šios dienos viešpaciams prisieis atsiveikinti su savo ponavimu. Zigas Angarietis.

Nuogi Zmonės

"Kovos" nr. 46 p. J. J. Čižauskas skaudžiai pasmerkia visokios rūšies rubeus; žmogaus apsiėrdymė jis mato ir bereikalingai darbo aikvojiną, ir ligas, ir nedorybę, ir beveik viską, kas blogo pasaulij yra. Jis sako, kad apsidengimas, t. y. bile kokių drabužių dėvėjimas yra niekas kitas, kaip prietaringumas ir advokatuoja už pilną nesirėdymą, t. y. buvimą nuogais. Jis sako, kad tik vabalai ir temperatūra daro kėblumus, vienok oda sustorėsianti ir įgysianti judėjimą, kas duos progą apsiginti nuo masių ir kitų vabalų, o prie temperatūros priprasime.

Visas straipsnelis daugiau negu juokingas. Gaila užimt daug vietos jo kritikai, bet negailama pilnai ir užtylėt, nes jis rašomas rimtai ir pats autorius išsitaria, jog kalba be faktų yra nei šis, nei tas, vienok pas jį tų faktų ir stoka.

Iš ko, jei ne apsiėrdymo, dėkos žmonės gali gyventi ant netoli viso žemės skritulio? Oras prie ekvatoriaus yra nepaprastai skirtingi, vienok ir vienur ir kitur gyvena žmonės, tik skirtumas tame, kad prie ekvatoriaus gyvenantieji žmonės netoli pilnai ir prisilaiko p. Čižausko mados, o šaltuose kraštuose gyvenantieji dėvi po kelias eiles šiltų vilnonių rubų ir kailinius. Jeigu jau apsiėrdymas yra prietaringumas, kodėl eskimosai nebėgioja basi ir tik su prijuosta priešakyje, kaip daro šiltųjų šalių gyventojai, ir kodėl, iš kitos pusės, prie ekvatoriaus gyvenantieji nesirėdo kailiniais ir vilnoniais rubais? Ar žmonės tik del mados ir prietaringumo žiemose laike rėdosi storiau ir šilčiau, negu vasaros karštose dienose? Rubai leidžia žmogui prisitaikyti prie bile kokios vietos ant žemės (išskyrus žemgalius) ir pasilikti ten visokiose oro ir sezonių atmainose. Sakyti, kad žmogus be apsiėrdymo gali prisitaikyti prie visokios temperatūros, reiškia pasakyt ką-nors klaidingą, tuomet jau velyk patarta, kad žmonės kokias-nors Brunzos vaistais augintų plaukus ant viso kuno ir kad išmokyt nusišerti karščiams užėjus, kaip tuli gyvunai daro. Mes žinome, kad visų žmonių temperatūra (išskyrus vaikus jaunamam amžiuje) yra 99 laipsniai pagal F. be biskučio. Kaip tik ji pasiekia 97 laipsnius ir dar su biskučiu, mes žinome, kad kas-nors negero žmogaus kune yra. Augštesnė normališkosios temperatūra nėra tiek pavojinga, kaip subnormališkoji. Žmogus kokias-nors budais turi palaikyti savyj tą normališkąją temperatūrą ir drabužiai šiame atvejy lošia labai svarbią rolę. Jei mūsų veidas nėra apdengtas ir nebijo tiek šalčio, kaip kitos kuno dalys, tai reikia neužmiršti, kad jis perstato tik mažą kuno dalelę ir jog jis irgi neatlaiko augščio šalčio. Tiesa, šilumos reguliavimui, mes turime metabolizmą, kvėpavimą, tam tikrų nervų erzinamas prakaito giles ir kraujo takus sutraukiančiuosius nervus. Kada šilumos kune perdaug ar tai del darbo, ar del išlaukinės šilumos ar ko kito, tuomet ta šiluma erzina nervus, einančius į prakaito giles, ir prakaitas išneša viršijančią šilumą. Kvėpavimas irgi pasigreitina arba pasigilina ir išneša dalį šilumos. Kita jos dalis išneša su šlapumu, išmatom, seilėm ir išneša per odą. Vierordt apskaitliuoja, kad su prakaitu išneša tik 14 procentas, o sausame pavidele per odą išneša 73 procentas. Taigi oda šilumos paleidžia iš kuno daugiau, negu bent kokiais keliais jos iš-

eina. Kada mes atsigulame į šalčiausią vietą, už kelių minučių patalynė lieka šilta nuo šilumos, išėjusios per odą. Apsidengimu mes ją sulaukome išdalis ir kunas nėra verčiamas tiek daug jos daryt. Šilumai padaryt reikalingos medegos ir tos medegos pavirsta į šilumą tik po kuno darbo ant jų. Taigi juo vėsesniame ore mes randamės, tuo daugiau maisto turime imti ir tuo daugiau užduodame darbo savo pilvui, žarnoms ir net visom kuno cėlėm. Yra tam daugelis prirodymų ir aš čia privesiu nors vieną Rubnero bandymą su kiaulaite. Čia parodoma, kokioj temperaturoj gyvulis buvo laikomas, kiek šilumos per tą laiką jis turėjo ir kiek anglirugšties valandos laike iškvėpavo, skaitant ant gyvulio kožno kilogramo.

Oro temperatūra	Gyvulio temperatūra	Gramas anglirugšties, išleistos ant kožno gyvulio kilogramo per val.
0.0° C.	37.0° C.	2.905
11.1	37.2	2.151
20.8	37.4	1.766
25.7	37.0	1.540
30.3	37.7	1.317
34.9	38.2	1.273

Kaip matote, juo temperatūra normališkesnė, tuo mažiau anglirugšties išleidžiama, o pastaroji darosi iš maisto. Net paprasti žmonės žino, kad šaltame ore reikia daugiau valgyt ir daug daugiau valgiu, negu šiltame. Vienok mūsų kunas nespeja pagaminti tiek šilumos, kad ir daugiausiai valgytume, kuri būtų užtektina apsaugojimui mūsų nuo blėdies šaltame ore.

Be to, smarki permaina ant kuno visada yra pavojinga. Nusiminimas, didelis džiaugsmas, pervirsijantis triukšmas ir kitį panašūs atsitikimai padaro daug negerumų, apie kuriuos čia ne vieta dabar kalbėti. Oras irgi žymiai mainos. Jei mes gyvenume ant lauko, mažu ne taip smarkiai pultų ant mūsų tos permainos, bet išėjus iš namo į lauką ir dar ant sniego, žmogus toli gyvas ir sveikas nenukliautu. Net ir apsiėrdę žmonės, kaip tik neapsirengia pilnai pagal orą, netoli visada gauna taip vadinamas slogas.

Ponas Čižauskas gailisi tų skyliųčių, per kurias prakaitas išneša ir sako, jog apsiėrdymas verčia jas užtukt. Jis klaidingai užsimena, buk visada prakaitas eina. Kaip jau minėjau, prakaitas per odą tik tada eina, kada kune perdaug šilumos. Ir pabandykite tik ką sunkiai padirbt, kaip prakaito niekas nesulaikys. Normališkausi skylutės nelabai kada užtunka; turime vandens visi, kad odą numazgot laiks nuo laiko, ir apdengimas jos drabužių palaiko ją švaresne, negu kad žmogus galėtų užsilaikyt net ant žolyno gulėdamas, nekaltant jau apie dirbtuves, kasyklas ir kitas vietas, kur nuo pat ryto nuogo žmogaus odos visos skylutės užtuktų ir taip stovėtų iki vakaro arba keliatą dienų, jei jis neišsimaudytų.

Galėčiau duot daug kitų patėmijų iš medicinos atžvilgio, kodėl p. Čižausko straipsnelis yra klaidingas, bet tikiu, jog viršminėtojo užteks.

Apie kitus jo tvirtinimus, jog nuogas žmogus ir dailesnis ir doresnis ir tt., aš nenoriu kalbėti, nors ir daug kas būtų pasakyt prieš. Dailumo dalyke ir jis pats save sumuša sakydamas, jog net visai praštą, sužeistą žmogų galima parėdyt į dailų, tik patėmija, jog tai bus akių apgaudinėjimas, veidmainystė. Sulig tokio išvedimo ir artistų piešiniai, kuriems gerb. Čižauskas duoda tiek daug kredito, yra akių apgaudinėjimas, nes jie padaryti ant drabužio ir paprastais dažais, o išrodo tokie dailūs. Bet del vis ko, aš nesikišiu į šiuos mažmokus.

Medicinos Studentas A. M.

Pasikalbējimas Dēdēs su Povylu.

— Sotyk, Dieve, valgant, Povil.

— Prašom, prašom, dēde.

— Buvau mislīgs pas tave šj vakarā uzskiti pasteverauti, bet gerai, kad čia, restauracijoj, tave radau. Palauk, Povil, aš uzsiordeliuosiu sau pietus. — Ei, veiter, gimmi ham and ēgs!

— Nerēk, dēde, taip ant visos valgyklos. Duok zenklā veiterkai; jī prieis, tada palengva pasakysi. Kulturiški žmonēs taip nešukauja.

— Ei, Povil, ai šud vory. Kai aš čia ateinu, tai aš ponas, o veiterkos darbininkēs, ir aš galiu paliēpimus duoti.

— Vojē, vojē, dēde. Ziurēk, kā darai. Juk šveticmo žmogaus valgius susikuopei sau ir ēdi. Turbut, niekada valgykloj nebuvau, kad taip nemoki uzsilai-kyti. Uz tokj elgimāsi gali gauti ir mušti.

— Aš, Povil, mušimo nesibijau. Aš esu muštas specialistu, ne kokij ten restorančikū. Kad jis man užpončioutū akj, tai aš jam kādēdā su pilna karštos zupēs torielka, tai jam pasirodytū, kad boileris sprgo rusiškoje pirtyje.

— Muštis tai nēra jokios garbēs. It taip apsieitj valgykloj, kaip dēdē apsieini, yra labai negražu.

— Suziurēsi čia, Povil, gražumu. Kada aš turiu gerā apetitā, tai ir valgau.

— Dēdē ne tik valgai, bet matau, jau ir pilnus kišeniūs pri-sikimāsi nuo stalo keiksu, agurkū ir kito gero.

— Tai bus večerē, Povil. Ba buddingiosienē daugiau večerēs jau uzdykā neduoda.

— Reiškia, pirma gaudavai uzdykā vakarienē pas jājā.

— Nu ne, ne visai uzdykā. Mudu buvova padarē tokj kontraktā: aš jai kambarius iššuo-davau ir už jos pinigus pantē alaus parnešdavau, o jina man večerē duodavo ir pabučiuoda-vo, vyrui nematant. Bet sykj vyras pamatē besibučiuojant, tai uzdējo man ant pakausio didelē guzā, nutvērē man už čupros ir permetēs ant žemēs, manimi iš-šlavē "aliukē", išvilkdamas ant stryto.

— Tai, dēde, dabar neturi ne tik vakarienēs, bet nei kambario.

— Nu ne, Povil. Kambarj man vėl davē ta boba, nes aš daug išsiskolines už jī, o žadu darbo gauti, tai tikisi, kad aš užmokėsiu, bet jie tā mokesjt taip tematys, kaip savo nuga-ra. Ale kontraktu daugiau jau nepildysiu, nei večerēs negaunu. Tai čia prisizopastiju.

— Na, ar ne latras dēdē esi. Ot nieko veikti nenori, su bobomis veliesi, bomauji, nori dykai gyventi.

— Ei, Povil, durnas buvau, kada dirbau. Aš daugiau laiko jau never gaisinti.

— Ar darbas tai laiko gaisi-nimas?

— Žinoma, Povil, kad taip. Nes, kaip aš savo slabnu razumu išrokuoju, tai tiktai tada nēra gaisinimas laiko, kada žmogus turi smagumā, esi fry. O darbe tai žmogus esi nevalnin-kas ir leidi laikā be smagumo.

— Šicia, dēdē, išdalis galvo-ji teisingai, iš dalies klaidingai. Dalis teisybēs yra tame, kad žmogus tik tada pilnai gyvena, kada jaučia smagumā iš savo gyvenimo ir savo darbo. Jeigu jis estis priverstas po kelioli-kā valandū kasdien dirbti sau nepakenčiamā darbā, jis yra darbo vergas ir neturi kada gy-venti, o tik dirbti. Bet, iš kitos pusēs, dēdē visiškai nenori dirbti, nori kitū darbo vaisiais gy-venti, parazitū gyvenimā pamē-gēs. Žmogus turi, jei jis yra nor-malis fiziškai ir protiškai ir ne-supuvęs doriškai, užsidirbti bent savo užsilaikymui, atidirbti drau-gijai tiek, kiek jis iš draugijos paima savo pragyvenimui.

— Nonsensas, Povil! Aš pri-gulėjau prie trijų draugijū arba, aiškiau sakant, sosaidziū, kiekvienoj išsiregavau, tycia liga apsimetēs, po pusē metų, gauda-mas po \$5.00 j nedeliā pašalpos. Tai kada, tu manai, aš galēčiau joms atiduoti? Ale kad ir kiti tokiomis-pat "ligomis" serga ir benefitus ima. Kuo aš prastes-nis?

— Taigi aš ir peikiu dēdēs norā gyventi apgaudinėjimais, almužnomis ir smulkiu vagišia-vimu. Bet aš ne pašalpinēs draugijas turėjau mintyje. Aš kalbu apie visuomenē, plačiąjā žmoniū draugijā, kurios nariai pagamina visus reikalingus pra-gyvenimui daiktus. Jājā dēdē skriaudi.

— Tai tu nori, kad aš, kaip koks nigeris, dirbēčiau po 12 valandū j dienā? Tegul dirba durnesni už mane.

— Suprantama, dirbti 12 val. dienoj yra perdaug. Jeigu butū viskas dirbama tik žmoniū dar-bininkū ir jū šeimynū naudai, o ne kapitalistū pelnui, jei pra-monija butū surēdyta socialistiškais pamatais,—tai užtektū ketu-riū-penkiū valandū darbo kas-lien. O tiek dirbti butū sveika žmogaus kunui ir protui.

Dz. Kopustas.

Moterų Skyrius.

L. TOLSTOJAUS MINTIS APIE MOTERIS.

Moteris veria visuome-nės nuomonē. Ir moteris ypač stiprios mūsų lai-kuose.

L. Tolstojus.

Ideališka moteris, mano nuomone, yra ta, kuri, persiėmusi augštesne pasauliavėgla tos galdynės, kurioje ji gyvena, atsi-duoda savo moteriškam pašaukimui — gimdyt ir augint ir auklėja šeimyną, sugabiā dirbti žmonėms, sulyg jai įprastos pa-sauliavėglos.

Vyro pašaukimas įvairesnis ir platesnis, pašaukimas-gi moteriškės vienodesnis ir daug siauresnis, bet gilesnis, ir todėl visad buvo ir bus tas, kad vyras, turintis šimtus pareigų, apvylęs vieną, dešimčiai jų, pasilieka ne blogu, ne kenksmingu žmogum, išpildęs didesnę dalį savo pašaukimo. Gi moteris, teturinti mažai pareigų ir pamynusi vieną iš jų, umi nupuola žemiau vyro, pakrikdžiusio dešimtis iš šimto savo pareigų. Toki visada buvo abelna nuomonė ir toki ji pasilikis visuomet, delto kad toki jau pati dalykų esmė.

Grazi moteriškė šneka niekus, tu klausaisi ir negirdi niekų, bet girdi, išmintį. Ji kalba, šlykščiai elgiasi, tu-gi matai tame ką tai malonaus. Gi tada, kada ji nek-alba nei kvailysčių, nei šlykš-tybių, bet grazi, tai tuojuos per-sitikrini, kad ji stebėtina kaip protinga ir padori.

Moteris padarė iš savės tokj veiksmo įrankį j jausmus, kad vyras negali ramiai apsieiti su moteriške. Kaip tik vyras prisie-artino prie moteries, taip ir pa-teko po jos pantaplū ir pašėlo.

Pasakykite kokiai nors močiutei arba pačiai mergelei teisybę, kad ji tiktai tuomi ir užsiėmusi, kad žvejoti jaunikius. Viešpatie, koks žėjėdimas! O juk jos visos tiktai tą ir daro, ir daugiau joms nēra ko veikia. Ir kas dar baisu, tai matyt užimtas tuomi kartais suvis jaunutēs, biednos nekaltos mergaitēs. Ir vėl, jeigu tas darytūsi atvirai, bet visa tai atliekama slapta—apgaulingai.

Aš įsitikrinęs, kad ateis laikas, ir gal-but labai greitai, kad žmonės tą supras ir stebėsis, kaip galējo gyvuoti draugija, kurioje buvo daleistini toki drumščiantie visuomenēs ramybę pasielgimai, kaip tie, staciai išsautkiantie jausmus, puošimas savo kuno, kuris daleidžiamas moterims mūsų laikuose. Juk tai visviena kaip išstatyti parkuose, ant takū visokius žaban-gus, — blogiau! Kodēl-gi azar-tiški lošimai kortomis uzdrausti, gi moterū žaginantie jausmus parēdai ne draudziami? Jie pavojingesni tukstantis sykiū?

Egoizmas, puikybē, bukaprotystē, niekingumas visame — ot moteris, kurios pasirodo save tokiomis, kokiomis jos yra. Pa-žvelgsi j jas šviesoje, rodosi kas tai yra, bet nieko, nieko, o nieko. Vyrus aš sutikdavau mylin-čius, padorius, prakilnius; bet moteris, be parsiduodančių su-tvėrimū, — grafiēniū ar virējū, be išminties, — aš dar nesutikau. Aš nesutikau dar tos dangiškos tyrybēs, prielankumo, kuriū aš iieškau pas moteriškē. Jeigu aš tokiā moteriškē surasčiau, aš už ją atiduočiau gyvybę!

Vardunas.

ROBERT BLATCHFORD.

Nekaltas

Arba paskučiausio nuopuolēlio apgynimas. (Ištisas skyrius paimtas iš knygos tuo pačiu antgalviu). Vertē Dr. A. Kursaičiūtē.

Kai-kas klausia: ar teisybē, kad viskas, ką žmogus padaro, yra tai vienatiniai dalykai, kokius jis gali toje valandoje padaryti?

Sis klausimas yra svarbus, nesa, jeigu atsakymas bus "taip", tuokart visi žmogaus papeikimami ar pagyrimai už jo pasielgimus yra neuzsitarnauti.

Imkim pavyzdin kokj-nors bjaurū pasielgimā. Valkata užmušē mergaitē delei josios keliū skatikū ir kunelj numetē j patvorj.

"Ar tamsta nori pasakyti, kad valkata to negalējo išvengti? Ar tamsta nori pasakyti, kad jī už tokj pasielgimā negalima kaltinti?"

Taip. Aš visa tai sakau ir, jeigu mano tvirtinimai pasirodys neteisingi, ši knygelē neverta tos popieros, ant kurios jī spausdinta.

Čionais mes turime reikalā su žmogūdyste, (o ne su jeib kokiu atleidžiamu prasizengimu). Gi žmogūdystēs baisumas priveda žmones arti apkvaišimo, ir todėl jie paliauja mąstē; jie tik jaučia.

Žmogūdystē. Taip, bjauri žmogūdystē. Patsai josios vardo ištartimas atsimuša mūsų ausyse, lyk kad didelis žemēs drebėjimas. Bet aš pasisakau, kad stosiū apgynime visū tū, kuriuos Dievas ir žmonēs pasmerkē, ir reikalausiu tiesos visiems tiems, kuriuos Dievas ir žmonēs nuskriaudē. Aš šnekėsiu už prasčiausijj šunj—žemiausj, paniekintā, blogiausj nuopuolēj.

Valkata papildē žmogūdystē. Už tai žmogus yra pasiryžēs jī kolyti, juom bjaurēties ir, ant galo, jī pakarti. Iš antros pusēs, Dievas yra pasiryžēs įstumi jī amžinā tamsybē, kur vien "verksmas ir dantū griežimas".

"Niekuoomet",—šaukia dievobaimingas krikščio-nis, "jiegiu jis galēsīs už nuodēmēs".

Aš užsižymiū apie gailēstj už nuodēmēs ir eisiu toliau.

Valkata papildē žmogūdystē. Tai buvo begėdiška ir žiuri žmogūdystē, gi josios tikslas—vagystē.

Bet visokie tikslai ir spēkos, visokia žinystē ir išgalėjimas, visokie pasielgimai ir žodziai—paeina nuo žmogaus prigimimo ir apystovū, kokiose tasai žmogus augo.

Žmogus gali buti geras ar blogas tik todėl, kad jo prigimimas ir jo išauklėjimo apystovos, jī daro geru ar blogu; ir aš sakau, jog visos bausmės ir atlyginimai, visi pagyrimai ir papeikimai yra neuzsitarnauti.

O dabar eikime prie šio nelaimingo valka-tos—mūsų brolio tardymo.

KALTAS AR NEKALTAS?

Valkata nužudē mergaitē tikslu pasiglemžti jos pinigus. Kaip jī galima teisinti, ant ko jō apgynējas gali remties?

Aš stoju kalinio apgynime ir sakau, kad jis už savo pasielgimā nekaltas.

(Šauksmai: Gēda! gēda! Užmušt jī!)

Visųpirma, aš norēčiau perstatyti teismui pamatā, ant kurio aš remsiu šio valkatos apgyni-mā.

(Baltu kaklaraiščiū pasipuošēs ponas stojasi ir karštai užsiupuola ant apgynimo nemoralisku-mo.) Greitai ir išgastinaj kalba apie atvirus anarchijon vartus, draugijos apsaugojimā ir tt., ir, tik su dideliu vargu teprašomas, atsisēda).

Dvasiškiū (kunigū) apystovos neišmokina žmogū pakēsti kitū nuomonēs ir protavimo. Aš pradedu savo apgynimā.

Kiekvienā kuno ir proto kokybē gimdomas kuditis atsineša su savim nuo savo prabočių.

Kuditis negali pasirinkti sau prabočių; jis negali pats pasirinkti kokybiū, reikalingū jo kunui ir protui.

Todē kaltinti kuditj už jo kuno ir proto ko-kybiū blogumā, kurias jis gimdamas atsineša, negalima.

Todē kaltinti šj valkatā už palinkimus prie prievartos ir blogdarybēs, jeigu tatai visa jisai įgijo per savo prigimimā, negalima.

Kaliny yra kriminalistas. Jisai arba gimē kriminalistas arba tapo išauklētas kriminalistu.

Jeigu jisai "gimē kriminalistas", jisai yra auka atavizmo—nuo savo bočių paveldētū ypa-tybiū,—ir todėl, vieton kaltinti jī, reiktū jo pa-sigailėti. Nes gimti atavistu nēra prasizengimas, bet nelaimē.

Jeigu kuditj butū nugalabines tigris, mes butume priversti pasakyti, kad tigrio prigimimas yra užmušinēti, lygiai kaip vyturio prigimtis—giedoti.

Ir jeigu kaliny yra atvistas, tai jo prigimi-mas yra nuozmus ir žiaurus.

Vienok mes negalime užsitikrinti, kad žmo-gus, papildēs žmogūdystē, butinai jau turi buti "gimēs kriminalistas". Taip didelē yra apystovū pajēga link žmogaus išauklėjimo prie blogdarybēs ar geradarybēs, kad nekaltiausias ir balčiausias siame teismabutyj ponas per blogū apystovū įtekme galējo buti priverstas prie piktadarystēs

taip žiaurios, kaip ir šj, kuriū papildē šis valkata.

Jeigu kaltintojū nuomonē nukryps ton pusēn, kurion aš tikiu, kad nukryps, ir jie tvirtins, kad nelaimingas kaliny "gerai žinojo, ką darēs"; jeigu jie prirodys, kad kaliny buvo gerai išla-vintas, atidžiai išauklētas ir visam savo gyvenime nepapuolē blogo įtekmen,—tuokart aš sakysiu, kad tokie prirodymai aiškiai patvirtina kalinj esant atavistu, kuriam pasmerkimā tegali išnešti tik nesveikas protas. Nes joks žmogus, kurio gyvenimo apystovos buvo geros, negalētū tyčio-mis žudyti kuditj vien, kad įgijus keliatū skatikū, jei bent toks žmogus butū atavistas ar pamišēlis.

Iš kitos pusēs, jeigu pasirodytū, kad kaliny gimē iš kriminalistū ir neapsviestū tēvū, kad jis pateko blogdarybēs ir prasizengimū atmosferon; kad buvo išsiūstas pasaulin jieskoti pragyvenimo, nemokytas ar blogai mokytas, be jokios jauklētos grasos; jeigu butū prirodyta, kad jis papuolē blogon draugijon, kad tapo vagišium, kad tapo pasodintas kalėjiman, priskaitytas prie piktadariū; jeigu butū prirodyta, kad jī medžiojo policija, kad jī mušē tvarkdariai, kad jī baugino miesto taryba, kad pasmerkē teisėjai; jeigu butū prirodyta, kad kiekvienā kart, jam papuolus j teisdariū rankas, su juo pasielgta, kaip su laukiniu žvėriu ar drau-gijos imata; jeigu butū prirodyta, kad jam buvo lemta išaugti neišmanēliū, laukiniu, nuozmiū ir girtuokliujančiū valkata,—tuokart aš tvirtinčiau, kad šj nelaimingā žmogū j jo dabartinj žiauru, nedorā, kriminališkā padėjimā įstumē blogos jo gyvenimo apystovos, ir todėl šiame atsitikime aš prašau prielankaus jam nuosprendžio.

(Šauksmai: Siaubunas! Užmušti jī! Pakarti jī!)

Sako, kad kaliny yra nežmoniškas siaubunas (smakas). Jj padarē siaubunu siaubuniškas prigimimas, arba jī išauklējo siaubunu siaubuniškos apystovos.

Joks sveiko prigimimo žmogus negali tapti siaubunu, jeigu jis nepapuola j blogas apystovas.

Sakoma, kaliny yra atavistas—žmogus žvė-riškos prigimties. Tuokart jī reikia teisti tuo pačiu budu, kokiu teisiama žvėris.

Kai-kurie jusj atsimate Edgar'o Poe apy-sakā apie žmogūdystē Rue Morgue'e; ten žmog-ūdziiū tampa beždžionē. Siame atsitikime mūsų žiaurumas ir įtūzimas privestū mus prie beždžio-nēs nužudymo. Bet tas tik parodytū mūsų pačių atavistiškus žiaurus įpročius; nes toks pasielgi-mas nebutū mūsų žmogiškū protū išvadū pasekme. Protas gali priversti mus užmušti beždžionē, kad apsisaugojus žudysčių atsikartojimo. Bet žiau-rumas ir įtūzimas nēra protingi, nei žmogiški apsieikimai. Vsi žiaurumai ir įtūzimai yra žvėriški, nors tai butū dalykas ir su valkata.

Bet jeigu kaliny nēra atavistas, nei puolauki-nis; jeigu jis buvo įtrauktas j dabartinj jo padē-jimā per blogas apystovas, aš prašau kokio-nors jam atlyginimo nuo draugijos, kurios neteisingi įstatymai, netikusios drauginēs apystovos ir ne-moralis apsieidimas prižiūrėjime savo namų yra atsakomybēje už tą faktā, kad jinai mūsų broliū-žmogui daleido, o geriaus sakant, privertē augti neišmanēliū ir laukiniu.

Lai bus, kaip bus, kaliny yra prigimties ir apystovū sutvėrimas; ir jeigu jis yra blogas, jo prigimimas ar apystovos, ar abudu kartu turi buti blogi. Ir todėl aš prašau prielankaus kaliniū nuosprendžio.

Ar nors viens iš teisējū sakys man "ne"? Kaliny pamynē įstatymus, žeidē draugijā, panie-kino moralybē. Bet ar moralybē (dora) ir įsta-tymai jī nepaniekino? Ar draugija jī nenuskriaudē?

Jisai papildē bjaurū prasikaltimā, už kurj reikalaujate jī nubausti. Kas turi buti nubaustas už įstatymū ir draugijos prasikaltimus prieš ka-linj?

Matyt, daug paprastos ir naturališkas už-uojuotos iš kaltintojū pusēs išreiškia tēvams užmuštos mergaitēs. Ar nieks neturi užuojuotos šiai nuliudusiai atavizmo ir draugijos aukai? Šj kalinj pagimdē, lyg žvėrj, arba auklėjo, lyg lau-kinj, pakol jis tapo laukinis ir žvėris.

Štai stovi žmogiška esybē, užnuodyta, sumu-šta ir paversta žemiaus visū žmogiškū panašumu. Štai stovi brolis-žmogus, kurio dvasiā žudē dale-lēmīs, žudē ta pati draugija, kuri dabar patraukē jī savo teisman, kad paniekinti, prakeikti ir pa-karti jī.

Ar aš kalbu tiesā, ar ne? Ar logika yra tei-singa? Ar faktai yra teisingi? Taip, ką draugija čionai pasisējo, turi ir nusipjauti. Jokie įstatymai, nei dievotumas, nei abelnas išlavinimas, net visas svietas negali šj nualintā, paniekintā kalinj pada-ryti tokiu, kokiu jis prie kitokiū apystovū galējo buti. Joks pasigailėjimas, kokj mes link jo jaus-tume, nei jokie atlyginimas, kokj mes galime iš-tesėti, negali atpirkti šio žmogaus sielos, kuriā mes sunaikinome. Dabar jau pervēlu.

Gerbiami teisėjai, ar tas jums nerupi? Jus esat faktū sprendėjai. Tad aš atsišaukiū j jusj teisingystē, j jusj pasigailėjimā...

(Balsas: O kiek pasigailėjimo jisai, turējo link kuditio?)

Neikiek. Jo sieloje nēra jokio pasigailėjimo. Arba jo pratėviai jokio pasigailėjimo jo sielon nōjdėjo, arba jau jdėtajj draugija išplēdē.

(Šauksmai: Siaubuniška! Nemorališka! Kvai-lybē! Gēda!)

(Toliau bus.)

Nesveikų Kudikių Marinas ir Zmonių Veislės Gerinimas.

Chicagoj daktaras Heiselden leido numirti savo naujai gimusiam kudikiui. Kudikis turėjo tokių didelių fiziškų nedateklių, jog jo tėvas nusprendė, kad kudikis gyvenime būtų didžiai nelaimingas. Greita operacija gal but praillginus kudikiui gyvastį. Bet ir operacijos tokiuose atsitikimuose retai kada būnusia. Todėl dr. Heiselden nei nedarė operacijos. Jo moteris sutiko su juomi, kad tokiam nelaimingam kudikiui neverta leisti gyventi. Be operacijos kudikis mirė j 48 valandas.

Kudikis gimė su sekanciais nedatekliais:

Abudu inkstu buvo susiliejusiu j vieną; nebuvo dešinėsios ausies; kairėji ausis buvo tokiam padėjime, kad kudikis nebutų savo gyvenime galėjęs girdėti; viena akis buvo visiškai sugedusi ir kita akia kudikis nieko nematė; jis neturėjo kaklo nei žemesnėsios nugarkaulio dalies; svarbiausia gi, kudikis turėjo visai užakusią lukan ėjimo žarną ir neturėjo išlauko jokios atvaros atlikimui savo reikalo. Buvo toks bjaurus, kad niekas ligonbutyje nenorėjo jo dasilytėti, kaip tiktai pats tėvas.

Leidimas kudikiui numirti sukelė sensaciją laikraščiuose. Vien d-ro Heiseldeno pasielgimą teisingo, kiti smerkė. Pastarieji giedojo apie žmogaus gyvasties šventumą: kad daktaras turi visur ir visuomet saugoti ir gelbėti žmogaus gyvastį, kokioje formoje ta gyvastis neapsireikštų; kad Dievas suvienijo dušią su kunu, ir žmogus neturi teisės perskirti, bet, atpenč, tą vienybę palaikyti kuoilgiausiai ir, tt. Dalykas atsudurė koronerio teisme, kuris ir išteisino tėvoktaro pasielgimą, remdamas tuomi, kad negalima versti gydytojo daryti operaciją, kurios neužgeria jo sąžinė, ir kad prie minėtų aplinkybių jam turi būti atleista už žmogaus gyvasties iegelbėjimą. Dr. Heiselden gi pasakė, kad kasdieną Chicagoj daktarai leidžia kudikiams slap-ta mirti.

Pasaka apie žmogaus gyvas ties šventumą mūsų laike yra tai tik žodžių cikvojimas. Nes šiandieną gyvastis naikinama milionais karės laukuose, ir tai ne bile kokios gyvasties, bet stipriausios, geriausiai amžiuje; šimtais tukstančių kasmet nyksta vyrų, moterų ir kudikių gyvastis dirbtuvėse, delei perligų darbo valandų, mašinų neapsaugojimo, delei stokos įtaisų išsigelbėjimui nuo gaisro, delei menko atlyginimo už darbą ir tt. O tie šnekėtojai apie žmogaus gyvasties šventumą nieko nesako priešais tą sveikų ir nadingų draugijai gyvasčių žudymą ant plačiausios papėdės.

Vienok, ar galima pritarti marininimui nesveikai gimusių kudikių mūsų laiku? Šitam klausimui atsakyti, be abejonės, nepakanka žmogaus gyvasties šventumo argumentu. J j atskant, reikia pažvelgti j šiandieninį visuomenės surėdymą, kuriame turi viršų matuzis skaičius turčių ir jiems tarnaujančių politikierių. Šitam "išrinktųjų" dorininkų bureliui, kaip jau visiems puikniausiai žinoma, jokis žmonių gyvasčių šventumar nerupėjo ir nerupi. Visa jų rupestis sukosi ir sukasi apie tai, kaip čia medžiagiškai bei politiškai jiems patiems sustiprėjus arba savo galybę toliaus pasilaikius. Tai gi jie ir netinkamų kudikių marininimo klausimą riš, vaduodamies ne kuo kitu, kaip tiktai medžiagiškais išrokavimais bei pamatais. Tuo tarpu kapitalistiškai mastantis Chicagos koronerio teismas išteisino d-ro Hei-

seldeno kudikio numarinimą. (Mes čia irgi nemanome smerkti tą daktarą. Mums rupi apkalbėti tik platesni panašių atsitikimų atžvilgiai.) O jau iš Brooklyno ateina žinia, kad kitas daktaras leido numirti kudikiui, kuris gimė labai ligotas ir nedasivystęs. Plačioji visuomenė abelnai menkai tesipriešina leidimui mirti tokiems kudikiams, kurie galėtų buti gyvenime sau ir kitiems nelaimė. Tuomi daktarai yra padrašinami savo atsakyme gelbėti nuo mirties sunkiai gamtos nuskriaustus kudikius. Ta praktika labai plačiai gali pasklisti po visą šalį, taip kad valdžia turės padaryti vieną iš dviejų: arba po sunkia bausme liepti daktarams gydyti kad ir baisiausius išgamas kudikius, arba įsteigti tam tikras tarybas bei komitetus, kurie spręstų, ar toks ir toks kudikis gydyti ar leisti jam mirti. Yra pamatų manyti, kad greičiau bus įkurta tam tyčia įstaigos, kurių rankosn. bus sudėta gyvasties ar mirties gale anokių kudikių klausime. Tokios gi įstaigos savo sprendimuose remsis materialiais išrokavimais, kaip ir kitos buržuazinės įstaigos mūsų dienose daro. Jos galės nulemti kudikiui mirti jau delto, kad kudikis išrodys, jog jis negalės atlikti kai kurių fiziškų darbų, nors jisai ir galėtų išaugti sveikas protiškaai ir galėtų džiaugties gyvenimu; toks kudikis galėtų buti numarinamas su paaiškinimu, kad jis išaugęs nebutų pajėgęs pats sau duonos užsidirbti. Kalbamosios įstaigos galėtų įvartoti savo galę ir dar blogiau.

Rodos, visi žino, kad nepageidaujamausia kapitalistui ypatą, tai yra darbininkų vadovas, agitatorius, socialistas. Tat viršminėta kudikių marininimo įstaiga galėtų mirčiai smerkti darbininkų vadovų ir agitatorių kudikius myriop, išradus pas juos įvairiausius kuniškus ir protiškus nedateklius. Pas kapitalistus ir jų jų palaikytojus yra įsigyvenę juokingų ir zioply teorijų apie visuomenės gerinimą, darbininkų klausimų risimą ir t.t. Bedarbes, pavyzdžiui, jie aiškina tuomi, kad perdaug darbininkų privaziavo iš kitų kraštų. Ar negali tat minėti įstaiagai ateiti j galvą mazinti "dykų pilvų" skaičių, pasmerkiant numarinimui daugelį ne tokių sveikų darbininkų kudikių? Mes žinome taip jau ir kapitalistų, ypac jų jų moterų, "augstus" estetikos jausmus, kurie esti giliai įzeidžiami, pamačius nelemtai išrodantį žmogų. Dar neseniai didžiojo milionieriaus Harrimano našlė viešai piktinosi "žmonijos atmatomis", kurias ji matė kasdien važiuojant New Yorko gatvekariais. Kodėl tat neišduoti netikusiais išrodančius darbininkų kudikius? Argi to ne reikalauja visuomenės gražumas ir kapitalistų estetika?

Ir šičia sakome ne pasaką. Kapitalistai, kapitalistės ir jų atstovai panašiais budais yra pasiryžę "gerinti" žmonių veislę. Prie panašių budų mes prisikaityme ir tulų vyrų romijimą, kuris Wisconsinio valstijoje jau tapo įstatymu. Sumanymas "čystyt" tulų rūšies vyrus išėjo iš New Yorko kapitalistų ir kapitalistėjų tarpo. Milionierės Harrimanienė, Gould'utė ir kitos suaukojo kelis šimtus tukstančių dolerių vedimui agitacijos, kad butų pravesta įstatymai, kurie įsakytų fiziškai bei protiškaai netikusius vyrus romyti, idant jie negalėtų veisti panašių j save. Kaip drg. Barabošius jubilėjiniame "Kovos" numeryje tei-

singai nurodė, pirmiausiai butų iščystijimas pritaikomas prieš darbininkų vadovus, kaipo nepilno protiško išsivystymo žmonės, kaipo draugijai pavojų ir tt.

Užbaigiant, reikėtų padaryti bendra išvada, kad išvirkęs kapitalistų ir jų jų tarnų protas, o dar vadovaujamas materialiais išrokavimais, nepajiegs teisingai

ir su didžiausia draugijai nauda išrišti ligotų gimusių kudikių klausimo neigi to antrojo klausimilno protiško išsivystymo žmonės, kaipo draugijai pavojų ir tt.

Netarnaukime Svetimams Dievams

Nepersenai Amerikos lietuvių Nepersenai Amerikos lietuvių tarpje pradėjo gyvuoti taip vadinamoji ketvirtoji partija, kurion telkiasi kairieji tautininkai-liberalai. Liberalų veikimo centrais pasidarė "Jaunoji Lietuva" ir "Ateitis" prie naujosios redakcijos. "Jaunoji Lietuva" taip sušvelnėjo linkui socialistų, kad joje net bendradarbiauja socialistai. "Ateitis", paėmus jają redaguoti p. A. Rimkai, labai vengia erzinti socialistus ir, iš viršaus pažiūrėjus, daug kame pritaria socialistams: remia Liet. Šelpimo Fondą, kritikuoja klerikalų politiką, kurie, prisidengę Lietuvos gelbėjimu, turi viršiausią tikslą stiprinti savo politiką; smerkia pp. Gabrio, Yčo ir kompanijos landymus po diplomatiškus prieš-kambarius Lietuvos autonomijos reikalais, rodo, jog prašymais jokia tauta dar nėra išsikovojusį sau laisvės ir tt.; be to, bėgamuosius darbininkų reikalus riša budu, kuris yra "panašus" j socialistišką.

Liberalų tautininkų organai, reiškia, mums yra draugiški; de-ja, jie išrodo net socialistiškai. Tat kaip tu čia, žmogus socialistas, gali atsimokėti blogu už gerą ir buti jiems nedraugiškas? Kaip tu čia neremsi jų laikračių ir nezingėdausi jų nuomonėmis, kurios taip mandagiai, taktingai išreiškia? Nagi, kairieji tautininkai ir negalėtų nusiskusti socialistų nedėkingumu už savo mandagumus. Siuo metu daugelis mūsų socialistų pasidarė taip dėkingi ateitininkams, kad ir patįs užmiršo, kas jie yra: ar kairieji tautininkai ar socialistai. Ateitininkų nuomones gaudo, jomis dalinasi, perkasi ir prenumeruoja "Ateitį", jają giria ir platina ne tiktai naujieji Lietuvių Socialistų Sąjungos nariai, bet ir seniai. Iš užsitiktinių šaltinių girdėjome, kad net tuli rajonų ir kuopų viršininkai aukas neša tam svetimam dievui ir jiesko jame svarbiųjų visuomenės klausimų išrišimo, lyg kokiam Delphų orakule. Užmiršta, kad tas laikraštis kelios savaitės atgal dar buvo juodas socialistų šmeizimo įrankis. Dabar, tiesa, jis vengia šmeizės socialistus, su mumis kalbasi, kaipo su žmonėmis. Kaip tuliems skaitytojams tas keista neatrodytu, mes sakysime, kad pirmesnysis socialistų šmeizimas dabar gabela "Ateiciai" naudą. Mat socialistai visuose kampuose ir užkampiuose jau nuo senai šmeiziami; kur nepasuka, tenai jiems prvais drebia klerikalų katalikai ir tautininkai; tie elementai pavydi socialistams net žmogaus vardo, — ir visa tai dvasiškaai primuša daugelį silpnesniųjų socialistų ir tulus priverčia pačių savęs klausti: argi, ištikrujų, mes nėsame žmonės? O kuomet žmogus esti įvartytas j tokį upą, tada jis yra nepaprastai dėkingas kiekvienam ne savo partijos žmogui, kuris su socialistu elgiasi, kaipo su žmogumi; jis atviru glėbiu susitinka kiekvieną, kuris su juo rimtai ir be įzeidinėjimo nori kalbėti. Tokiam tai upui įvartyti prisidėjo ir "Ateitis" prie savo senosios redakcijos.

Naujasai "Ateities" redaktorius, be abejo, yra žmogus, kuris seka savo įsitikinimus; savo principų, pereinamas "Ateitin", jis nekeitė. "Ateities" leidėjai ir

"pravadyriai": Jurgelionas, Vitaitis, Kirdiejus ir kt., vienok, taipgi, galima dasiprotėti, neper-simainė; jie savo "principuose" yra, kaip ir buvę, socialistų kramtytojai. Jie tik daleido p. Rimkai apvalyti "Ateitį", norėdami gauti jai daugiau pritarėjų; jie, matyt, suprato, jog p. Rimkos dvasioje vedama "Ateitis" ras užuojautą pas socialistus, kurie yra geriausi laikraščių skaitytojai, imant aplamai.

Aiškus dalykas, kad, remdami "Ateitį", mes medžiagiškai remiame savo priešus, kurie, gana sustiprėję, vėl mums dantis parodys. Negana to. Mes remiame savo priešus ir moraliskai, platindami "kulturnesius tautininkų pažiuras ir leisdami jom mės persigerti mūsų silpnesniems draugams. Mums "Ateitis" moka įtkiti savo mandagia, rimta kalba. Bet tēmykime, — ji sako—nedasako, kada mums išrodo, lyg ji kur palaikytų mūsų poziciją. Ar matėme joje nors sykį išaiškintą kokį visuomenės apsiareiškimą kliasų kovos motyvais? Ar matėme bent dartinę karę jor nušviesta taip, kaip ji tikrai privalėtų buti nušviečiama?

Remdami ateitininkus, mes, šiaip ar taip, remiame savo pritariamą priešus ir stipriname "ketvirtąją partiją", kuri, matyt, pasistatė sau tikslą susivaryti socialistus j savo liberališkąjį bučių. Panašią politiką Amerikoj vartojo "progresistų" (Roosevelto) partija, kuri suvyelė tukstančius silpnųjų socialistų. Ir jeigu mūsų socialistiškieji laikraščiai neatidengs žmonėms "ketvirtosios partijos" veido, tai ta partija ir mūsų tarpe praskins didelius skynimus. Laikas jau persergėti mums savo skaitytojams nuo tarnavimo paausuo-tiems svetimiems medžio dievaičiams.

APŽVALGA. PRIVERSTINAS KARĖN STOJIMAS ANGLIJOS LIETUVIAMS?

Anot "Rankp." pranešimo vyriausias Anglijos rekrutavimo direktorius Londone siuntinėja Anglijoj esantiems Rusijos pavaldiniams paraginimus liuosnoriai stoti Angl. kariuom. Jeigu jie sau noru kariuomenėn neitų, tai galėšiai buti varu priversti. Tokie grąsinantys pakvietimai nėra be reikšmės, nes ir Anglijos tikriemsis gyventojams pranešta, jog tinkami vyrai bus priveriami imami armijon, jeigu iki 30 lapkričio valdžia negaus užtekino skaičiaus savo noru stojančiųjų kariuomenėn vyrų. Anglijoj yra nemažas skaičius lietuvių, žymi dalis kurių yra pasišalinę iš Rusijos delei nenoro kareivauti. Tačiau "Rankpelnis" pataria ir tokiems nenusiminti. Nes

"Priversti mūsų stoti j kariuomenę dabartiniais Britanijos įstatymais negali; negali taip-pat j Rusiją varu vartyti. Bet, galbut, jie norės įstatymus pakeisti? Galbut, dar labiau ims rupinties priverstiną tarnavimą kariuomenėn, konskripciją įvesti? Jei jos iki šiol neįvedė, tai pirmiausia bijodami didelio darbininkų pasipirėsinimo tam įvedimui. Britanijos darbininkai visomis

spėkomis su tuo kovoja, nes žino, kad priverstinas tarnavimas kariuomenėn — tai bus nauji jiems retėžiai. Ir mes turime eiti išvien su Britanijos darbininkais. Vertimas mūsų čia stoti j kariuomenę arba j Rusiją važiuoti — tai butų Britanijos laisvių lauzymas, jos konstitucijos mindžiojimas.

"Londone, galbut, greitai laiku bus surengtas tam tikras tarptautinis mingas. Reikia tai daryti ir kitose vietose. Ar šiaip ar taip, nereikia išsigąsti: greitai laiku nepasiseks valdžiai prievarta paimti mus j kariuomenę arba išsiųsti Rusijon varnomis lesti".

DRG. KAPSUKAS APIE LIBERALŲ ATSTOVUS.

Drg. V. Kapsukas ketina "Kovai" parašyti dar apie Lietuvos liberalų draugiją sąryšyje su šelpimo klausimu, o "Kovos" redakcijai jis pataria:

"Svarbu, kad teisingesnę poziciją užimtumėt tuo klausimu Bulotai atvažiuavus: mes, be abejonės, negalime paturėti nei liberalų, nei klerikalų. Bulota rodysis Jums dideliu radikalu, revoliucionieriu, socialistu—netikėtai perdaug žodžiams, o reikalaukit, kad pasakytų, ką jo draugai karės pradžioj dirbo ("L. Ukininke" ir "L. Žin").

Viso labo Kapsukas.

BE PAMATO PRIEKAIŠTAS.

"Laisvė" peikia "Kovą", kad ši idėjo Tuinilos straipsnį, ir tai be jokių redakcijos prierasų, nors tame straipsnyje esanti platinama "begėdiškiausia neapykanta prieš tulus laikraštinius". Užmetimas ne vietoj. Tuinilos straipsnio idėjimas nereiškia, kad "Kovos" red. jam pritaria. Tą straipsnį idėjo "Kovon" ne "Kovos" redakcija, bet Literaturos Komitetas. Už jo idėjimą balsavo ir pats "Laisvės" redaktorius, tuometinis Lit. Komiteto narys. Jeigu straipsnis buvo netikęs, komitetas galėjo jį atmesti. "Laisvės" redaktorius, kaip ir kiti Litera-

turos Komiteto nariai, turėjo progą patįs nurodyti drg. Tuinilos klaidas. Be to, "Kovos" redakcijoj visuomet buvo lig šiol tokia tvarka, kad po komitetų tarimais redakcija nedėdavo savo prierasų. Dabartinė "Kovos" redakcija mano ir ateityje susilaikyti nuo prierasų po komitetų tarimais.

Faktiški Patėmijimai

Chicagos vyčių organizatoriai iš kailio neriasi, platindami savo vaiską. Bet žmonės, anot "Am. L.", atsako jiems: "Nenoriu garbės buti nariu horsių (arklių) organizacijos". Keista likimo ironija. Vyčiai norėjo įgyti karžygių vardą, bet igijo "horsių" vardą. Pagal nosies, mat, ir tabakas.

"Draugas rašo," kad šeimynos gėdisi katalikiškų laikraščių. Reiškia, kunigai ir klerikalų laikraščiai dar neišmušė žmonėms gėdos pajautimo ir proto. Išties, reikia gėdytis tokių neprausturnių, kaip "Draugas" ir "Darbininkas".

"Darbininkas" atsidusęs taria: "Ačiu Dievui, nežuisme!" Kur dingto tie rėkiantis pasigynimai apie milžiniškus pasisekimus?

Dievas, suprantama, nerems tokį netikusį sutvėrimą, kaip "Darb." Jei kas jį gelbės, tai neišmanantįs žmoneliai ir Dievo kupčiai — kunigai.

Kas girdėjo, kad kunigai butų vyčiams uždraudę mušti nieku nekaltus žmones?

"Lietuva" sako, kad nukentėjusiems delei karės lietuviams reikalinga "kruvina pagalba". Aš sakysčiau, "kruvinos pagalbos" lietuviai jau perdaug turėjo; reikia nekruvinos.

Kas atsitiko su valparaisiečių 10 metų "bilijūšais"?

Seniai Visų Laukiamas Veikalas

MOTERIS IR SOCIALIZMAS

JAU ATSPAUZDINTAS

Tai yra veikalas, kuriam lygaus dar neturėjo iki šiol mūsų literatura.

Užtenka pažymėti, kad šią knygą yra parašęs garsiausias pasaulyje filosofas-sociologas Augustas Bebelis, kurio raštai yra išversti veik j visų kulturingųjų tautų kalbas. Vertimas puikus, kalba lengva. Knyga atspausdinta ant puikios popieros ir turi išviso 430 puslapių.

Vienas žymus mūsų literatas, peržiūrėjęs šį veikalą, pilnai teisingai pasakė, kad "Moteris ir Socializmas" yra verta tiek aukso, kiek pati sveria.

"Moteris ir Socializmas" turėtų rasties kiekvieno mylinčio mokslą ir apšvietą lietuviu namuose. Ši knyga puoš netik Jusų namus, bet dar suteiks neišsemiamą šaltinį dvasiško maisto visiems, kurie ja naudosis.

Draugijoms, kuopoms ir agentams, imant nemazčiau 5 egzempliorių, duodame gerą nuosimtį.

Knygos kaina tik \$1.00.
Puikiais audeklo apdarais \$1.50.

Užsakymus su pinigais siųskite adresu:

"KOVA"
229 N. 6 ST., PHILADELPHIA, PA.

Pabėgėlių Burio Kelionė Iš Dvinsko į Jekaterinoslavą.

Lietuvių Draugijos nukentėjusiems del karės šelpiti Keliaujamasai Burys, atvykęs Dvinskan, rado apie 800 pabėgėlių lietuvių — nuo Šiaulių, Kuršėnų, Kurtavėnų, Radvilikiškių, Kelmės ir kitų Kauno gub. vietų. Buvo žmonių ir iš Suvalkų žemės. Be lietuvių, pabėgėlių tarpe buvo kelios rusų sentikių, Lietuvos kolonistų, šeimos. Vėliau pabėgėlių skaičius perėjo per 1,000 žm.

Bet neilgai buvo lemta Keliaujamajam Buriui darbuotis Dvinske. Vos spėjo sutvarkyti šelpimo ir gydymo reikala, kaip turėjo drauge su pabėgėliais del karės aplinkybių nešintis gilyn Rusijon.

Fronto linijai Dvinsko linkui besiantinant, miesto valdyba sumanė greitai perkelti pabėgėlius. Šiuo reikalu ne tik nebuvo tariamasi su Kel. Buriu, bet dargi apie tai jam nebuvo pranešta. Liepos 26 d. atėjęs į pabėgėlius sargybinis liepė visiems rengties kelionėn. Liepos 28-tą buvo atsiųsti vežimai pabėgėlių mantai stotin išvežti. Kas nenorėjo, nebuvo administracijos vežiamas vaziuoti, tad vargšų nemaža dalis liko kuriam laikui, kas laukdami vyrų iš apkasų darbo pareinant, kas užmokesnio, kas vildamiesi netrukus vėl galėsį sugrįžti savo gyvenimui. Sna, kiti bijodami svetimo krašto, kame nėsų nei bažnyčių, nei kunigų, nei kapinių. Bet, tur būt, baimė aną kartą patekti karės ugnin ir išnaujo patirti visų jos baisenybių, padarė noro bėgti toliaus nuo pavojaus.

Liepos 28 d. naktį (susėdę vagonon po 20—30 žm.) išvažiavo iš Dvinsko 483 žmonių burys. Vaziuojančių tarpe daugiausia buvo moters ir vaikai. Vyrų, galinčių dirbti, apskritai imant, tebuvo 10%—12%. Drauge su pabėgėliais išvažiavo jų palydovas Juozas Liudzius, Kel. Burio narys.

Išvažiuojant niekas nežinojo, kur tie pabėgėliai vaziuoja, kame jų kelionės galas, nežinojo net Dvinsko miesto valdyba nei Vitebsko gubernatorių, tiktai buvo mušta Vitebskan telegrama, kad ten pagamintų viralo. Pabėgėlius Polocke buvo padalinta ragaišio po gabalą. Vitebsko gavo šilto, skanaus viralo. Čia buvo vietos administracijos rašoma, kur kuris pabėgėlis nori vaziuoti. Buvo paklausta, ar negalima pabėgėlius vaziuoti Maskvon, kadangi ten yra lietuvių organizacija. Surašinėtojas atsakė — Maskvon esą uždrausta siųsti ji esanti pilna žmonių. Žmonės sako, girdėję Jekaterinoslave esant lietuvių ir galint darbu gauti, tad ar negalima būtų ten vaziuoti, bet surašinėtojas atsakė, jog visur esą lygiai ir jog vaziuosią ten, kur norės daugumas. Priekiniai vagonai paklausti išreikškė noro Jekaterinoslavon, tad ir buvo nuspręsta ten traukti.

Išvažiuojant iš Vitebsko, buvo užsakyta Smolenskio šilto viralo. Smolenskan atvažiavome liepos 31 d. vėlai vakare, todėl tą dieną reikėjo likti be šilto valgio. Ant rytjaus buvo užsakyta karėvė maitinamajame punkte pietus, buvo gauta po du svėrus duonos, mėsos, košės ir sriubos po gerą dubę. Vaikams gi buvo išdalinta pienu do kibirų. Pakviestas gydytojas, drauge su gailst. seserimi, apžiūrėjo pabėgėlius ir davė vaisto. Vietinė Visos Rusijos Miestų Sąjungos organizacija stebėjosi ir gyvė, kad pabėgėliai lietuviai tvarkingai esą vežami ir gerai apžiuriami.

Mūsų veikėjui J. Moigui padedant, buvo daroma pastangų darbininkų dalį palikti Smolenske ir surasti darbo, kad tuo

Korespondencijos.

GARDNER, MASS.

Koncertas, Diskusijos. "Epyscopo presbytero" biznis. Moterų Dr-ja Socialistų Klubas 7 d. lapkričio surengė koncertą. Tarpe įvairių monologų, Dėdės su Povilu, Rožytės su Motina pašnekėsiu ir Džian Bambos "divorso", geriausia nusisekusiu bene bus drg. Gričiniaus monologas "Moterys lygios tijos", kurių jis atliko pilnai gubiai. P-lė E. Sabaliauskiutė pasakė net 7 deklamacijos; p-lės Rimkiutė ir R. Adomaičiutė deklamavo eiles iš liaudies gyvenimo motyvų.

Koncertu publika užsiganėdino. Surinkta \$2.66 aukų. Publikos prisirinko gana daug.

MINDEN, W. VA.

Svarbų veikalą, svarbu išplatinti. Vietinės socialistų kuopos veikimas apšvietos ir darbininkiškojo judėjimo srityje apsiereikškė pavyzdingoje formoje. 14 d. lapkričio susirinkime nverta paduoti "Kovos" administracijai pirmą užsakymą veikalui "Moters ir Socializmas". Nverta šio svarbaus veikalą paršitraukti už visą \$100.00.

Mind no kuopa yra pavyzdiu visų kolonijų lietuvių draugijoms. Juk kas-gi svarbiau mūsų skurdžiam-pilkam gyvenime, jei ne gera knyga? Ji raktas prie giedriosis žmonijai atieties. Be to, ši kuopa paskyrė \$12.00 socialistiškai propagandai ir pakaukavo \$2.00 Socialist Party'jos reikalams. Kaip butų malonų, kad ir kitos smulkesnės kuopos nors tiek darbuotųsi, kiek Mindeno. J. Andrijauskas.

NIAGARA FALLS, N. Y.

Vietiniai katalikai dar neišlepė iš medžio. Kada aš čia atsilankiusiam drg. Kučinskui pradėjau ruošti prakalbas, jie nerėjo mane sumušti, bijodami, kad nesutvertčiau socialistų kuopos. Tačiau prakalbos pasisekė surengti, tik turėjau gauti lenkų čarterį ir kitą prakalbų pirminką, nes katalikai buvo pasirenge mane sumušti. Prakalbose dalyvavo 50 žmonių. Drg. Kučinskas kalbėjo apie darbininkų padėjimą ir apie nuo karės nukentėjusių šelpimą ir ragino jiems aukauti. Bet iš to katalikai vien šaipytis temokėjo. Aukų lėšoms surinkta \$1.90. Ex-Klierikas.

SMULKIOS NAUJIENOS

So Boston, Mass. Nesenai čia apsivedė drg. P. Solomskas, "Keleivio" Linotypo operatorius, su p-le V. Valinskiute. Šliubą ėmė civiliską, pas teisėja Vestuvėse dalyvavo veiks visa So. Bostono pirmveiviskoji inteligentija.

Jo vestuvės lai bus pavyzdziu ne vien laisvamaniams, bet ir socialistams, kuriuos gana dažnai katalikė merginos, su žiursto šniureliu prisirišę, vedasi pas nutukusius prabaščius prie altoriaus. Rokelis.

Rochester, N. Y. "Aidoblistai" 23 d. spalio turėjo savo vakarą. Vaidino 3 veiksmų dramą "Žmonės". Veikalas išpudingas; sulosta vidutiniai. Geriausia vaidino J. Čiapas, P. Geležėlė ir J. Krusviečiutė. Geriausi šokėjai gavo dovnų po gipsinę stovylą.

Spalio 24 d. kalbėjo drg. Klinga apie karę. Prakalbas surengė LSS. 7 kuopa. Įspudis, kai čia geresnių kalbėtojų retai užkliva, pasiliko neblogiausias. P. E. Ruzauskiutė.

Phillipsburg, N. J.

Darbai kaip vietinėse, taip Eastono ir So. Bethlehemo audiniųose eina labai gerai. Geri udėjai šiose apylinkėse gali gerai uždabiauiti.

Čia straikavo apie du mėnesiu laiko Valentine and Bentley Silk Co. Audėjų vadovai taip mokėjo sumaniai vesti straiką, kad kompanija nieku budu negalėjo susirasti sau "skiabų" ir buvo priversta išsigabenti su visomis savo mašinomis į kitus miestus. V. J. S—kus.

Lawrence, Mass.

"Liaudies" choras, kuris vietos lietuviuose įgyja vis daugiau simpatijos, surengė 14 d. lapkričio prakalbas. Kalbėjo dr. Mikolaitis ir choro vedėjas A. Jančauskas. Pirmasis kalbėjojas gerai charakterizavo lietuvių jaunimą, pašiepė neetiškus jų papročius ir aiškino, kad jaunimo idealu turėtų būti dailė, grožė ir apšvieta.

Dainavo choras. Vilkiutė, Kulbiutė ir Vėckienė deklamavo eiles. Mažojo Varguolė.

Lowell, Mass.

Lowellyje šiomis dienomis įvyko pirmos civiliskos vestuvės LSS. 203 k. organizatoriaus drg. V. Blažonies su p-le Žilinskiute. Jaunavedžiai turėjo panešinti daug nesmagumų nuo atžage-reiviškųjų giminių, vienok savo idėjos nepamynė.

Socialistų kuopa jau turi išsinerinkusi komisiją sutvėrimui choro. Mylincio dailė jaunimo burys jau susitelkė. Belieka tik gauti chorvedį.

Baltimore, Md.

Spalio 31 d. LSS. 14 k. pakvietė kalbėti drg. J. Sukį iš Brooklyno. Kalbėtojas gyvies gyvenimo pavyzdžiais nupiešė darbininkų skurdą; išaiškino kokiu tikslu sutverta Lietuvių Socialistų Sąjunga Amerikoj ir nurodė, kad darbininkų kovos įrankis prieš išnaudojimo tvarką

Daina meldziuos.
Kai pagauna
Sielą skausmas,
Kai viltis
Apvilt grumena.
Kai apleist nor
Sirdį meile—
Akjs ašara
Srovėna.
Ziebiu ugnį,
Tad jausmuose,
Dainą žvainingą
Pinu.
Ir naujai
Suzibus vilčiai,
Vėl jaučiu,
Kad gyvenu.
Vardunas.
19. VI. 15.
Spot Pond'e.

E. ARLINGTON, VT.

Ar jau gi nieko kiltesnio mes nei nežinome? Kaip paprastai visur tarp lietuvių yra išsiplėtę girtuokliavimas ir lošimas iš pinigų, taip ir tarp vietos lietuvių, girtuokliavimas ir lošimas iš pinigų — darbas, užimantis pirmutinę vietą. Nors čia smuklių nėra, bet kas nori, tas jų s-randa. Prieš kožną šventadienį mūsų lietuvių kelia girtuokliavimo įkausą.

Štai 31 d. spalio keli įkausė fanatikai atrepliojo pas krautveniniką žydelį ir pradėjo kelti betvarkę. Savininkas norėjo apginti, bet ir tam užbraukė per veidą. Daug ką išdaužė išsikirstė. Savininkas apskundė nenuoramas policijai ir ant rytojaus, vakare, atsidurė pas teisėją, ir už savo "chbrastj" užsimokėjo kiekvienas po \$10. Argi negeresnį jų darbą atlikumėt, kad vietoj svaigaly, užsirašytumėt darbininkišką laikraštį ir liuosą laiką paskirtumėt skaitymui? Nejaugi mes tik girtuokliauti tezinome?

DES MOINES, IOWA.

Klaidų atitaisymas. N 46 "Kovos" klaidingai patalpinta zinia iš šio miesto. Dėl zinios iškreipimo mane gali pasmerkti draugai ir visi tie, kurie tik skaito "Kovą".

Aš, A. G., kalbėjau tik apie darbininkų vargus, o K. Šiintis kalbėjo apie 10 metų Sąjungos ir "Kovos" sukaktuves, o taipgi apie bibliją ir evangeliją. J. Šiieka deklamavo, o ne monologą lošė. Turėjo būti Keidė, o atspausdinta Kreida. P-s Čiapas nekallbėjo nieko, tik buvo tvarkos vedėjas ir perstatytojas.

A. G.

Tą pačią, minėtą korespondenciją taipgi taiso ir drg. Liepšnišis, kuris sako: Per prakalbas 27 spalio N. Mikalauskas deklamavo, o ne Mikalauskienė.

Užbaigiant programą, tik ant trą sykį lošiantis tą patį monologą atliko A. Gailius, ir tai pasizūredamas į raštą, visko ne pamindamas. Tai gi dar negalima vadinti atsižymėjusi lošėju. Gal ir bus gana gabus lošėjas, bet dabar dar nėra.

INDIANA HARBOR, IND.

LSS. 217 k. lapkričio 7 d. su lošė teatrę (kokį veikalą? Red.), kuris pasisekė neprastai. Publikos susirinko labai daug, taip kad nebebuvo nei kur susidominti. Visi užsilaikė tykliai ir gražiai, išskirian porą ypata, kurios trumpu laiku likos nugalšintos.

Po teatra buvo balius ir šokiai. Viską Matęs.

WORCESTER, MASS.

40 LSS. k. prakalbose kalbėjo F. J. Bagočius. Savo temą: "Darbininkų judėjimas ir kapitalistų istorija" puikiai išvystė. Paskui paragino, susirinkusius šiek-tiek paaukauti politikos kankiniui Z. Aleksai. Suaukautė \$23. Publikos buvo apie 500 ypatų.

40 LSS. k. naujai sutvertan "Worcesterio Lietuvių Socialistų Choran" įsirašė 20 merginų ir 35 vaikina. Choro vedėju pasamdyta p. Turskis. Jaunimas labai pritariu chorui.

Nakties Gludumoj.

Tamsią naktį,
Kai sidabro
Spindi rasos
Žolynuos;
Patylomis,
Pašnibždomis
Su gėlėmis
Aš kalbuos
Su mėnuliu,
Su sietynu,
Su zvaigždėmis
Danguos.
Tai ne dievui
Siunciu maldą,
Bet pats sau

Patėmijimai

vyčių organizatorių nerasi, platindami. Bet žmonės, anot tsako jiems: "Nenobuti nariu horšių organizacijos". Keista ja. Vyciai norėjo žių vardą, bet igivarė. Pagal notabakas.

vyčių organizatorių nerasi, platindami. Bet žmonės, anot tsako jiems: "Nenobuti nariu horšių organizacijos". Keista ja. Vyciai norėjo žių vardą, bet igivarė. Pagal notabakas.

Veikalas

Veikalas... (part of the advertisement text)

MAS

MAS... (part of the advertisement text)

NTAS

NTAS... (part of the advertisement text)

PHIA, PA.

PHIA, PA... (part of the advertisement text)

— ekonomiskas ir politiskas su-siorganizavimas.
Klausimus po prakalbai drg. Sukys rišo labai gubai ir nuosekliai.
S. Butkus.

Chicago, Ill.

Chicagoje, lapkričio 14 d. VIII rajono konferencijoje nutarta organizuoti Jaunųjų Socialistų Lygą. Sios organizacijos tikslas bus rengties prie kovos, kurią jau veda senieji draugai socialistai priešais netikusiu surendymo palaikytojus ir auklėti jaunimą kliasiniame susipratime.

Chicago, Ill.

Čia LSS. 37 kp. rengia visą eilę prelekcijų. Prelegentu bus drg. A. Karalius.

Chicago, Ill.

Sv. Jono katalikiška draugija surengė Elijošiaus salėje 14 d. lapkričio rožinį balių. Balius buvo ypatingas tuomi, kad daugiausia rožių gavusios mergaitės laimėjo dovanas... Ale kokias? — Ogi po bonką degtinė!!!

So. Boston, Mass.

Vaiku draugijėlės "Bijunėlio", po globa LSS. 60 kp. nariai vadinė žemaitės kom. "Tris Mylimos".

Lapkričio 14 d. socialistų salėje buvo diskusijos temoje: "Kokiais budais geriausia pceiti prie žmonių" ir "Ar galima bendrai su vietos tautininkais veikti?" Diskusantai nurodinėjo, kad kliasų kovos principai socialistams neleidžia veikti su jokia kliasų kovos nepripažįstančia visuomenės srovė.

So. Boston, Mass.

"Gabija" trečiu sykiu atkartoj o peretę "Adomas ir Jieva". Geriausia lošė Adomo rolėje E. Vitaitis. Publikos atsilankė, kaip paprastai tautininkų vakaruose, maza.

S. Bostonan lapkričio 16 d. atvyo iš Europos per San Francisco lietuvis pedagogas M. Šalčius.

Brooklyn, N. Y.

Vietiniai socialistai rengia 27 d. lapkričio drg. St. Michelsonui prakalbas, kurios atsisbus Tautiskame Name.

Mahanoy City, Pa.

SLA. 211 kp. 1 lapkričio surengė prakalbas. Kalbėjo Andreiulevičius ir St. Geguzis.

Vietos kunigas smarkiai pradėjo per pamokslus šmeižti socialistus, kartodamas seną kunigų išmislą, buk socialistai "griauna bažnycias ir tikėjimą".

Baltimore, Md.

Amalgameitų Unijos lietuvių skyrius lapkričio 9 d. buvo surengęs prakalbas. Kalbėjo drg. Pruseika, P. Sinkus ir H. Madanik'as.

Chicago, Ill.

Antanas Kalakauskas, 35 m. vyras, nusišovė iš priezasties vaidų su savo žmona.

Kewanee, Ill.

Kai-kurie parapijonys buvo sumanę surengti "kun." Mockui "misijas". Kun. Čizas, norėdamas tam už akių užbėgti, tą dieną paskyrė parapijinį balių. "Misijų" rengėjai tada atidėjo savo misijas iki 13 ir 14 lapkričio. Kun. Čizas, sužinojęs taip pat atidėjo ir savo balių iki 13 ir 14 lapkr. Matomai, kun. Čizas bijosi, kad parapijonys geriau neįtikėtų Mockui, negu jam. Petliorius.

DARBAL.

Mums pranešama iš Chicago, Ill., Northome, Minn., Albany, N. Y., Niagara Falls, Wilington, Del. ir iš Montreal, Canada, kad šiuose miestuose darbai žymiai pasigerino ir bedarbiams darbo susirasti nesunku.

Sajungos Reikalai.

APKALBĖJIMAS, KANDIDATŲ Į LSS. ĮSTAIGAS. PILDOMASIS KOMITETAS.

Tarpe kandidatų į Pild. Kom. randu vardus keturių buvusių to komiteto narių, draugų: J. Šukio, J. V. Stalioriaičio, J. A. Bekampio ir J. P. Raulinaičio. Jeigu drg. Pruselaitis būtų priėmęs kandidatūrą, tai turėtume progą išsirinkti iš naujo visą senąjį, veiklųjį Pildomąjį Komitetą. Dabar prisieis drgo Pruselaitio padaryton spragon pasirinkti vieną iš 10 kitų kandidatų Pild. Komitetan, kurie taipogi yra geri sąjungiečiai.

Pirmiausia turiu tarti žodį apie senojo Pild. Kom. kandidatuojančius narius: Šukį, Stalioriaičį, Bekampį ir Raulinaičį. Sąjungiečiams jie taip gerai žinomi, kaip seni ištikimi, darbštūs Sąjungos veikėjai ir Sąjungos reikalų žinovai, jog, rodos, nebutų reikalo apie juos ir bent ką besakyti. Privalau tik šį-tą priminti apie jų veikimą Pild. Komitete. Jų veikimas, apskritai imant, buvo gerai apgalvotas; dalykus jie išstolo stengėsi pramatyti ir dažnai juos pramatyti. Tik prisiminkime, kiek daug klausimų turėjo iširti Pild. Komitetas, palytinių "K." ir Sąjungos reikalus. Visa tai rišo sparciai, nesnausdamas. Kad ir kasžin kaip žmogus butum ne draugiškas linkni senojo Pild. Komiteto, bet priverstas esi pripažinti, kad tam komitetui išpuolė atlikti daugiau darbo, negu kokiam-nors pirmesniam Pild. Komitetui, ir tą darbą jis atliko taip nuosekliai, kaip ir geriausiasieji pirm jo buvusieji Pildomieji Komitetai.

Tai yra vienas pamatas, kuriuo remiantis, aš tikrinu, kad visi Sąjungos dalykus suprantantys sąjungiečiai balsuos už visus senojo Pildomojo Komiteto narius. Bet yra dar ir kitas pamatas iš naujo juos išrinkti: Jie važinėjo "Kovon", darė įvairių "Kovos" ir Sąjungos dalykų revizijas, peržiūrėjimus; tuo būdu jie arčiau, negu kas kitas, pažino organizacijos ir centro nedatekliaus ir reikalus, ir naudodanties tuomi pažinimu, jau tvarko visus tuos klausimus Sąjungos labui, sulig savo geriausiu supratimu. Vienok, dar daug kas pas mus yra taisytna, daug kas nenusistovėję, ir senojo Pild. Komiteto tuli geri planai dar laukia įkunjimo. O juos įkunjti geriausiai pajiegtų senasis komitetas.

Be to, kaip jau esu užsiminęs, iš naujo nekandidatuojant drg. Pruselaičiui, sanamjame komitete lieka spraga, kurią turime užverti vienu iš naujųjų kandidatų, kurių yra dešimtis. Jų tarpe yra man gerai pažįstami ir plačiai Sąjungoje žinomi keturi kandidatai: P. Galskis, J. Mickevičius, J. Jukelis ir N. Januška. Be abejonės, visi kiti kandidatai yra taip-jau garbės verti Sąjungos nariai, bet aš kalbėsiu tik apie tuos, kuriuos aš ypatiškaai pažįstu.

N. Januška yra darbštus veikėjas savo kuopoje (60) ir rajone; kaip scenos veikėjas, yra pagarsėjęs savo apielinkėje pasišventimui ir gabumais. Bet koksai jis yra veikėjas plačiojo Sąjungos dirvoj? Kaip giliai jis pažįsta mūsų organizacijos reikalus? — Į tuodu klausimu atsakant, priverstas esu pasakyti, jog drg. Januška ligišli nepasirodė giliu Sąjungos reikalų žinovu nei ypata, kuri galėtų vadovauti Sąjungai. Tuomi nenoriu pasakyti, kad drg. N. Januška neturėtų tam supratimo ar gabumų. Gal jis jų turi ir daugiau, negu kas kitas, bet jis mums jųjų neparodė. O mes geriau jau privalėtume balsuoti į Pild. Komitetą už tokias ypatas, kurių platus Sąjungoj veikimas ir dalykų supratimas visiems žinoma.

Drg. Galskis yra mūsų Sąjungos veteranas veikėjas, veiklus Sąjungos darbininkas Chicago apygardose. Dabar yra "Naujienu", vice-prez., suprastų ir "Kovos" reikalus. Bet delei tolimo drgui Galskiui būtų negalima dalyvauti P. Kom. suvažiavimuose. Tarimai irgi turėtų šiek-tiek sugaisti, einant iš rytų Chicagon ir atgal.

Drg. J. Mickevičius, "Šakės" administratorius, yra veiklus sąjungietis, pažįsta mūsų organo reikalus. Butų neblogas Pild. Komiteto narys.

Drg. J. Jukelis yra vienas seniausių Sąjungos narių ir darbininkų; kalbėtojas; gerai pažįsta Sąjungos reikalus ir lietuvišką politiką. Išrinkus drg. Jukelį, butų ve koks vienas parankumas: Drgai J. Šukys ir J. A. Bekampis iš Brooklyno, be abejoj, bus išrinkti. Tai bus ant vietos du Pild. Komiteto nariai. Jeigu išrinktume dar ir drg. Jukelį, tai ant vietos butų trys to komiteto nariai, t. y. Pild. Komiteto didžiūma; jie galėtų susieiti ir rimtai išgvildinti visokius Pild. Komitetui leidžiamus klausimus. Patogumo žvilgsniu man rodos, geriausia tiktų rinkti drg. Jukelį, kaip naują Pildomajo Komiteto narį.

R. F. Čizas.

ANTRASIS REDAKTORIUS.

Į antruosius "Kovos" redaktorių turime tris kandidatus: P. Kurkulį, St. Strazdą ir T. J. Kučinską.

Bet, pirm negu kalbėjus apie jųjų tinkamumą, turiu žodį-kitą tarti apie pačią jau antrojo redaktoriaus vietą prie "Kovos". Kaip visiems žinoma, Sąjunga delei ištekliaus stokos turėjo paliausuoti kitą "Kovos" redaktorių. Vėl buvo likęs vienas drg. Vidikas. Nuo to laiko medžiagiškas Sąjungos stovis neikię nepagerėjo. Antrąjį redaktorių užlaikyti ir mokėti jam, sakykim, \$60—70, Sąjunga nieku būdu neišgalės. Tiek-gi daug-maž reiktų antramjam redaktoriui mokėti. Apskaitliuojant dabartines Sąjungos įplaukas, po tiek kas mėnuo išmokant, kas mėnuo darytųsi trejeto desėtkų dolerių nedatekliaus Sąjungos izde. Ir nėra abejonės, kad, nors ir išrinksime antrąjį redaktorių, jisai negalės buti užlaikomas tik kaipo antrasis redaktorių, be jokio kito darbo prie "Kovos".

Pildomasis Komitetas tai permatė ir suprato, todėl ir padarė bandymą, kaip čia sujungus antrojo "Kovos" redaktoriaus darbą su koku kitu darbu Sąjungos centre. Laimei pasitaikė draugas, kurio ypatoje bus galima sujungti dviejų urėdų darbas: "Kovos" administratoriaus ir, iš dalies, antrojo redaktoriaus. Jau dabar drg. Kurkulis, dar pradėdamas administratorių, o jau pajėgia pirmamjam redaktoriui padėti apsidirbti; pav., sutvarko korespondencijas ir moterų skyrių, padeda korektas daryti. Toliaus, be abejo, galės ir daugiau prigelbėti. Suprantama, administracijos darbo neužmes, neužleis. Pirmiausiai dirbs administracijos darbą, tik nuliekamamjame laike padirbs prie "Kovos" suredagavimo. O jeigu kartais dienos laiku nebutų kaipo administratoriaus darbo atsitraukti, tai drg. Kurkulis tiek yra energiškas ir pasiryžęs Sąjungai dirbti, kad vakarais ir šventadieniais dirbs pasiimtą redakcinio darbo dalį.

Tokiū būdu, balsuodami už drgą Kurkulį, vienu šuviu našausime du zuikiu.

Tiems, kurie drgo Kurkulio dar nepažįsta, galiu štai ką apie jį pasakyti:

Drgą Kurkulį aš pažįstu nuo mažų dienų. Budamas 12 m., jau rašinėdavo į laikraščius, mokinosi ir vis lavinosi. Tai yra talentuotas laikraštinnikas. Gerai vartoja lietuvišką rašybą. Puikus publicistas, seka kasdieninį vi-

suomenės gyvenimą ir pilnas energijos. Tokis tik mums žmogus ir yra pageidaujamas. Dirbęs pusantrų metų "Keleivyje". Nevenias skaitėme "Keleivyje" Varduno-Kurkulio puikius straipsnius ir gražias eiles. Taipgi yra dirbęs ir kituose laikraščiuose: "Keleivyje", "Naujiene" ir tt.

Reikale drg. Kurkulis galėtų užimti ir pirmojo redaktoriaus vietą. Mums reikia jįjį pasilaikyti prie "Kovos". Apsipažinęs artimai su Sąjungos ir mūsų organo reikalais, jis ateityje galės užpildyti mums tą trukumą, kurį visada jaučiame, kad reikia gerų kandidatų į redaktorių. Išsirinkę drgą Kurkulį antruoju redaktoriū, mes išsiauklėtume iš jo ir pirmąjį redaktorių.

Baigiant, dar sykį atkartosiu: Sąjunga negalės pilnai užlaikyti antrąjį redaktorių; pinigų nėra, o reikalų begalės: dar reikia pinigų "Moteries ir Socializmas" užbaigimui; tuoj pradėsime leisti teorijos žurnalą; o ir be to dar yra svarbių reikalų. Tuos pinigus, ką turėtume išmokėti antramjam redaktoriui, jeigu išrinktume ką kitą, o ne Kurkulį, mes galime apversti mūsų literatūros leidimui, išmokėjimui už mašinas ir tt.

Dabartinis "Kovos" redaktorių, kuris taipgi yra ir vienatinis kandidatas ateinantiems metams, matyt, nereikalaus iš drgo Kurkulio, kad atliktų pusę darbo prie "Kovos", kas butų reikalaujama iš antrojo redaktoriaus, jeigu kas kitas butų išrinktas ton vieton ir pilnai apmokamas. Kad tik drg. Kurkulis, kaipo geras laikraštinnikas, šiek-tiek pirmamjam redaktoriui padės, tai "Kova" išeis pakaktinai gero turinio.

Dabar esiu prie kitų dviejų kandidatų į antruosius redaktorių, apkalbėjimo. Jie yra drgai St. Strazdas ir T. J. Kučinskas. Rašybos pažinimo klausime drg. Strazdas, be abejo negali prilygti drgui Kurkuliu. Jis prie laikraščių dar kaip ir visai nedirbęs. Geras poetas, bet yra per karšto budo, kaipo laikraštinnis rašytojas. Šitą kiekvienas galėjo me matyti ir iš jo užsikertančių, karštų ginčų laikraščiuose, kur neretai be reikalo buvo įzeidžiamai įvairūs visuomenės veikėjai ir laikraštinnikai (pav., "Naujienu" redakcija ir kiti vietos socialistai veikėjai). Aš sakyčiau, palaukime su drgo Strazdo rinkimu, iki pamatysime jo veidą, kaipo rimto laikraštinniko. Sąjungos redakcija yra tai vieta kur žmogus turi kuoaščiausiu protu ir kuodidžiausiu atsargumu veikti ir vienyti, o ne kiršinoti visokias organizacijas apsi-reišikiančias sroves ir šalininkystes.

Ant galo, prieinu prie drgo Kučinsko. Jis yra neblogas kalbėtojas ir gana geras istorijos žinovas, veiklus Sąjungos narys. Vienok, didžiausia gi kliūtis su juomi yra ta, kad jis menkai apsipažinęs su lietuvių rašliava. Antrojo gi redaktoriaus vietoje rašliava reikia pilnai pažinti, nes pilnai užimantis tą vietą gautų žinias rašyti, korespondencijas tvarkyti, korektų paskaityti, kartais ir iš bėgamojo gyvenimo straipsnių parašyti. Visam tam reikia pažinti rašybą, be kurios pažinimo antrasis redaktorių butų visai menka pagalba pirmamjam. Drgui Kučinskiui reikia dar gerokai pasimokinti rašliavos.

Meldžiu draugų kandidatų į antruosius redaktorių neįsiseisti. Drgai Strazdas ir Kučinskas yra geresni mano ypatiški draugai už drgą Kurkulį, ir man labai nemalonu buvo ką-nors jiemsdvem neprielankaus rašyti, bet skaičiau sau už pareigą pasakyti tai, ką pasakiau. Jeigu Literatūros Komitetas, sulig savo užduočių, būtų parekomendavęs kandidatus į tą vietą, aš tikiu

butų tą-pat pasakęs, kaip ir aš. Bet jis nieko nesakė, o aš maniau, kad negalima balsavimui leisti, nepasakius nieko sąjungiečiams apie jųjų kandidatus. Buvusis Kovietis.

LITERATūros KOMITETAS.

Nežinau, gal draugai sąjungiečiai jau ir be manęs išreiškė savo nuomones, kas link kandidatų į LSS. viršininkus, tačiau ir aš pridursiu savo dvilekį.

Literatūros Komitetan priėmė kandidatūrą viso 6 kandidatai: St. Michelsonas, J. Baltrušaitis, C. A. Herman, A. J. Karalius, J. B. Smelstorius ir P. M. Balsys.

Visus šiuos kandidatus pažįstu ypatiškaai ir žinau jų gabumus, kaipo visuomenės veikėjų. Kad Literatūros Komitetas turi susidėti iš žmonių gilaus literatiško išsilavinimo ir gerai pažįstančių mūsų srovių santykius ir politiką, tą, manau, žino kiekvienas sąjungietis. Be to, čia turi buti žmonės rimti, be ypatišku, šaltai rišantie ir svirstantie sprendžiamųjų raštų vertę. Tuo žvilgsniu, manding, geriausia tiktų trys pirmieji kandidatai, t. y. drgg. Michelsonas, Baltrušais ir C. A. Herman'as. Pirmųjų, kaipo senų Lit. Kom. narių ir gabių literatų-laikraštinninkų, veikimas yra visiems pažįstamas. Pastarasis-gi — drg. Hermanas, kaipo sociologas ir teisių žinovas, taip-pat galėtų buti sumanus šiai įstaigai asmuo.

Pravartu bus pastebėti draugams sąjungiečiams, kad balsuodami už drg. Smelstorių nepadarytų klaidos. Kaipo publicistas ir poetas, jisai yra užsitarnavęs nuo mūsų amžiną pagarbą, bet kaipo veikėjas Sąjungos įstaigose neatsizymėjo rimtumu; jo pobudyje apsi-reiškia daug ypatišku, kas, kaipo veikėjui, sumazina visų gerųjų jo ypatingą vertę. Apart to, yra žinoma, kad drg. Smelstorius budamas organo redaktoriū, turėjo daug ypatišku su "Kovos" personalu, laikraščio bendradarbiais ir kitais veikėjais ir todėl baugu, kad jam esant L. K. tie ypatiškuamai vėla nebutų keliami.

M. D. Balčiūnas.

Kalbėdamas apie kandidatus į Literatūros Komitetą, aš sakyčiau, kad tas komitetas susidėtų iš kitų draugų, o ne iš kitų laikraščių redaktorių. Nes tie redaktoriai, bežiurėdami į savo laikraščių špaltas, neturi kada rupintis apie "Kovos" gerovę. Pastaraisiais metais Literatūros Komitetas, susidedantis iš kitų laikraščių redaktorių, netėmijo nei "Kovoj" tilpusių raštų klaidų nei tų raštų tinkamumu. Literatūros Kom. iš šalies žiūrėjo ir tylėjo, kolei vieno rajono konferencija, vieną Lit. Komiteto narį prispyrus, neužklaudė: Kas ten darosi? O jis atsakė, "blogai". Štai Literatūros Komitetas kasžin kodėl nepastebėjo nei Komunistų Manifesto, kada knygutė dar nebuvo atspausdinta. Juk Komunistų Manifestas yra lietuvių kalbon išverstas ir išleistas Didžiosios Britanijos draugų jau 10 metų atgal ir mums reikėjo tik antrą laidą padaryti.

Aš sakau, kada Literatūros Komitete nebus vieni redaktoriai, tada jis dršiai pasakys, kas yra gera, o kas bloga, ir sykiu prižiūrės visus raštus. Dabar tie draugai juk patįs savę negali kritikuoti. Jei liktų koks vienas redaktorių Literatūros Komitete, gal butų ne pro šalį, bet jau kitu du tai turėtų buti pašaliniai draugai. D. Pilka.

Nuo Redakcijos. — Drg. Pilka neduoda nei vieno fakto, kuris rodytų, kad iš redaktorių susidedantis Literatūros Komitetas kuo-nors butų pasizengęs prieš "Kovos" ar Sąjungos gerovę. Vyriausias drg. Pilkos kaltinimas paremtas tuomi, kad

Lit. Kom. leido Sąjungai išleisti Komunistų Manifestą. Ir šis kaltinimas pačina vien tiktai iš drg. Pilkos informacijų neturėjimo.

Komunistų Manifesto pirmąją laidą išleido ne Didžiosios Britanijos draugai, bet Lietuvos Soc.-Dem. Partija. Šis leidinys buvo nepilnas ir vertimas lietuvių kalbon buvo toli nukrypęs nuo originalo. Reikėjo naujos laidos iš dalies jau ir todėl, kad buvo nepatogumų jį iš Europos gauti, o ypač prasidėjus kare, kuri nežinia kada baigsis. Komunistų Manifestas gi yra tai veikalas, kurį kiekvienas socialistas turėtų bent keliatą sykį perskaityti, ir Sąjungos nariai jo dažnai reikalauja.

Drg. Pilka sako, "ir mums reikėjo tik antrą laidą padaryti". Taigi antrą laidą, pataisytą ir papildytą, ir išleidome. Nesuprantama, ką čia Literatūros Komitetas galėjo ar turėjo veikti.

Grįžkime prie užmetimų Literatūros Komitetui, susidedančiam iš kitų laikraštinninkų. Tie užmetimas yra ne kas kita, kaip tiktai aidas to antagonizmo, kuris patylomis keliami prieš privatinųjų soc. laikraščių leidėjų ir redaktorių. Savu laiku "Kovoj" buvo duota privatinųjų soc. laikraščių kritikams progą išlieti beveik visą savo tulžį ant tų laikraščių. Ir kas gi? Nieko, kas butų smerktina, jiems neprirodyta; taip reikalinga soc. laikraščių vienybė buvo laiku sudaryta, o pozityvės naudos nebuvo nei per nago juodimą. Buvo privatinųjų laikraščių, kurie sakė: Na, kad tai jau mes netikę, tai tegul Sąjunga mus pasiima. Ką ji darytų? Tada privatinųjų laikraščių kritikai taipgi pradėjo savę užsiklausti: Tikrai, ką mes darytume? Vadinasi, klausimas buvo dar taip toli nepribrendęs, mūsų organizacijos spēkos buvo dar tokios menkos, kad negalėjo buti nei kalbos apie paėmimą Sąjungos rankosna visos socialistų laikraštijos. Ir prie to klausimo išrišimo mes ir dabar neikię ne arčiau stovime.

Po viso to mėtyti nuozūras į mūsų privatinųjų laikraščių leidėjus ir redaktorių yra negražu. Atmename, turėjome Literatūros Komitete ne-redaktorių. Tada tas komitetas praversdavo net po ištisus metus kokiam tarimui praleisti arba į kieno klausimą atsakyti.

Amerikos lietuvių gabesniejie publicistai, geriau suprantantie jie visuomenės ir literatūros klausimus, sėdi redakcijose. Jeigu mes atsisakytume redaktorių rinkę Literatūros Komitetan, turėtume rinkti daug silpnesnius literatūros žinovus. Nors privatinųjų laikraščių redaktoriai, kaip ir visi mūsų redaktoriai, yra užsivertę darbu, vienok jie akies metimu neretai daugiau permatys, negu šiaip jau žmogus, nutolęs nuo visuomenės gyvenimo, silpnai pažįstantis literatūrą, permatytų, kad ir nuolat tėmydamas Sąjungos ir organo reikalų bėgi.

SEKRETORIUS.

LSS. 52 kp. savo susirinkime, laikytame lapkričio (Nov.) 14 d. š. m., apsvarsčius apskelbtą S-gos kandidatų surašą, randa, kad į sekretorius-vertėjus kandidatuoja draugas, Sąjungai visai nepažįstamas kas link jo kompetencijos darbe ir t. p. Musų kuopa iš to atžvilgio atsišaukia į S-gos narius, idant visi tie, kurie tikrai nežino apie apsiemio draugo V. B. Ambrozaičio kompetenciją sekretoriavime, balsuotų prieš. Kuomet didžiūma balsų bus prieš, tai tikvai pasirodys, kad tas draugas S-gos didžiūmai nepažįstamas, kaipo kompetentiškas, ir todėl duos progą Pild. Komitetui paskirti liglaikinį kompetentišką draugą ir apskelbti naujus rinkimus, kur, be abejo, daugiau at-

sakančių draugų atsis. Jeigu mes, nežinodami draugo kompetentiškumo, balsuotume už arba vien tik nuo balsavimo susilaikytume, tai galime išrinkti visai neatsakanti draugą tai mūsų vienai iš svarbiausių įstaigų.

Todėl dar sykį pabrėžiame, kad kiekvieno sąjungiečio, nepažįstančio draugo V. B. Ambrozaičio, pareiga yra balsuoti laike rinkimų prieš.

52 kp sekr. P. S. Mačiūnas.

Nuo Redakcijos. — Kadangi dabar jau kandidatuoja ir mums gerai pažįstamas ir ištirtas drg. J. Stasiulevičius, tai sąjungiečiai turi progą balsuoti už Stasiulevičių, kurie neturi užsitikėjimo drauge Ambrozaityje.

IX VIS. LSS. VIRŠININKŲ RINKIMAI.

Visiems rajonams, kuopoms ir pavieniams nariams tapo išsiuntinėtoms blankos IX Visuotinio LSS. Viršininkų rinkimo.

Blankos turi but sugrąžintos S-gos, arba rajono sekretoriui (žiurint kas prisiuntė) ne vėliau, kaip iki 21 d. gruodžio, 1915.

Kas dar negavo tų blankų, tai kuopos, priklausančios pri rajonų, kreipkitės prie savo rajono sekretoriaus; nepriklausančios prie rojanų kuopos ir pavieniai nariai malonės kreiptis prie S-gos sekretoriaus.

LSS. Sekr. J. Stasiulevičius.

LSS. I RAJONO CONN. VALSTIJOS PRAKALBŲ MARRUTAS.

Kalbės drg. M. Dusevičius iš Worcester, Mass. sekantiuose vietose.

- 3 d. gruodžio, pėntnyos vakare, Bridgeport, Conn.
  - 4 d. gruodžio, subatos vakare, Ansonia, Conn.
  - 5 d. gruodžio, nedėlios vakare, Waterbury, Conn.
  - 6 d. gruodžio, panedėlio vakare, Torrington, Conn.
  - 7 d. gruodžio, utarninko vakare, Bristol, Conn.
  - 8 d. gruodžio, seredos vakare, Hartford, Conn.
  - 9 d. gruodžio, ketvergo vakare, So. Manchester, Conn.
  - 10 d. gruodžio, pėntnyos vakare, New Britain, Conn.
  - 11 d. gruodžio, subatos vakare, Meriden, Conn.
  - 12 d. gruodžio, nedėlios vakare, Wallingford, Conn.
  - 13 d. gruodžio, panedėlio vakare, New Haven, Conn.
- LSS. I Raj. sus. sekr. P. Motiečius. 775 Bank St., Waterbury, Conn.

AGITATORIAMS.

Pas mus atliekama viskas žaibo greitu. Toks greituoms negeras ir mums patiems, socialistams, blėdingas. Drg. D. Klingt atvaziavo į Brooklyną ir pranešė man, kad aš parupniciau kuopę, o jis paagituos, pasakys keliatą prakalbų ir tt.; aš savo užduotį atlikau, ir štai nuo Klingos gau-nu žinutę lapkr. 6 d., prisizadapaguitoti, o po 14 d. lapkr. jau išvaziuoja su maršrutu kit-tam rajontui.

Draugai, pasakykite, ar galima taip greitai surengti pragalbas ir išgarsinti? Mes gi norime, kad prakalbos butų pasekmingos soc. labui.

Taip daro drg. Klinga, taip daro Kučinskas, taip ir kiti. Draugai, taip negerai. Aš nenoriu neužsitikėjimo prieš kppmano rajone ir daryti bereikalingų lėšų, mums pinigai brangų ir laikas dar brangesnis. Draugai, kol nepastatote namo, nedeginkite stogo; kol nepadarite plano savo veikimui, nedarykite neramumo kitiems.

IV Raj. sekr. D. Pilka.

Brooklyn, N. Y.

LSS. 19 kp. sutvėrė čia vaikų draugijėlę ir įkurė mokyklę. Prisirąšė jau apie 30 vaikų. Bus mokinama rašto, dainų, žaislų ir tt. Molytojais bus J. Neviackas, L. Ereminas, ir V. Zaperiackas.

Iš Philadelphijos.

DISKUSIJOS! DISKUSIJOS!
LSS. 1 kp. surengia diskusijų susirinkimą pėnyčios vakare, pradžia 8 val., 26 d. lapkričio, po num. 322 N. 9th St., Philadelphia, Pa.

Diskusijoms šiam kartui paskirta dvi temos: 1) Ar reikalinga kuniginė "Darbinink." draugija ir 2) Ką lemia dabartinė kare Rusijai — dar didesnį despotizmą ar revoliuciją?

Todėl visi kuopos nariai, taipgi visi tie, kurie nori "pasitaruoti" ir turi išdrbtas savo nuomones linkui viršminėtų klausimų, taipgi ir tie, kurie nori šio to išgirsti — atsilankykite kuoskaitlingiausiai.
Kviečia LSS. 1 kp. K-tas.

PASKUTINIS BALIUS PRIEŠ ADVENTĄ.

107 SLA. kuopa rengia balių 27 d. lapkričio, subatos vakare, Majestic Hall, 525 So. 4th St. Tai bus paskutinis Philadelphia balius prieš adventą.

MAJORAS NESUSITARIA SU SAVO GERADĖJAIŠ.

Naujai išrinktas majoras Smith sako, kad jis neklusaus politikierių, kurie darbuos, kad jis būtų išrinktas, ir nedalins miesto darbų neatsakantiems žmonėms, kad jie būtų ir jo paties partijos. McNichol ir kiti politikieriai jį perspėjo, kad jis laikytųsi savo "draugų", kurie jam gero darė.

AR REIKĖTŲ TUOS KUDI-KIUS NUMARINTI.

Philadelphijos ligonbučiuose yra 3656 kudių, kurie turi daug-maž tokius nedateklus, kokius turėjo Chicagos d-ro Heiseldeno kudiš, kuriam tėvas leido numirti. Philadelphijos daktarų didelė dalis smerkia d-ro Heiseldeno pasiūlymą.

STATO 73 LAIVUS.

Philadelphijos laivų statymo dirbtuvėse dabar statoma 73 laivai, verti \$54,635,000. Tuos darbus dirba 20,000 darbininkų. Tie laivai daugiausia skiriami Amerikos karės laivynui.

LIETUVIAI NELANKO GERŲ KONCERTŲ.

Praeitame numeryje buvome padavę žinią apie busimą Y. M. C. A. koncertą, kurin buvo publika leidžiama dykai. Gaila, kad mažai lietuvių atsilankė. Buvo koncertas toks, puikus, kokio girdžiama lietuvių nėra girdėję. Iš lietuvių dalyvavo žinomą dainininkę M. Karužintę ir tult kiti.

APVAGIA VALGIŲ KRAUTUVES.

Po visą miestą labai pradėjo veikti smulkūs vagis. Arestuota 7 vagis už valgomųjų daiktų krautuvių plėšimą. Jie buvo prisivogę visokių valgomųjų daiktų. Matyt, juos vogti privertė badas, ir tai, turbūt, ne profesionaliai vagis, bet darbo netekę ir išbadę darbininkai.

PAVOGĖ 3 AUTOMOBILIUS

Praeitą nedėlią, pamedėję ir utarninką vagis pavogė tris automobilius nuo gatvių. Nei vienas vagis nesugautas. Arestuoti du keliolikos metų vaikai, kurie svetimu automobiliu "norėję pasivazinėti".

NELABAI NUSISEKĖS BALIUS.

Praeitais 135 kp. SLA. balius, buvusias Majestic Hall'ėj, neturėjo tokio pasisekimo, kokio buvo tikėtasi. Žmonių suėjo tikta apie 100. Pelnas mažai beliksis.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

LSS. 42 kp. nariui. — Korespondencija yra faktų ir žinių skelbėja. Jei norite draugus mokinti etikos, turite tai atlikti

straipsniuose — pamokslų netalpiname.

Balamutui (Eastone). — Vyčiai girtuokliauja ir pešasi, tai šventa tiesa, bet ir visi kiti lietuviai blaivybėje ne kiek nuprogresavę. Rašykite ką-nors iš visuomenės gyvenimo be ypatislumų.

J. Schmidtui. — Jūs bandote užginčyti, kad Nashuon nebuve atvaziavę I. W. W. agitatorių. (1) Haywoodas ar ne I. W. W. agitatorius? Nedėsimė.

LSSA. 1-mai kuopai Berisso, Argentina. — Papeikimo rezolucija "Vienybėi Lietuvinkų" pervėlu talpinti. Ačiu už užuojautą apšmeižtiems socialistams.

Narvai. — Gaila, kad negalime sunaudoti Jūsų eilių. Per silpnai suciliuotos. Tamstos rašyba rodo, jog geriau būtų pirma prasimokinti taisyklingiau proza rašyti.

KLaidos Atitaisymas.

Schenectady, N. Y. Viską Patyręs N 44 "Kovos" rašo, kad L. M. P. S. A. 7-tos kuopos vakaro pelnas buvęs paskirtas nukentėjusiems del karės lietuviams. Tai ne tiesa. Nukentėjusiems del karės šelpti buvo skiriamas pelnas tikta nuo skrajojamos krasos. C. Sparr.

Atskaita

Lietuvos Šelpimo fondo finansų sekretoriaus; nuo 1 d. spalio iki 1 d. lapkričio 1915 m.

Spalio 1 d. 1915, bal. \$9826.35
Per "Laisvę" iš Aberdeen, Wash. prisiuntė P. Grybas \$12.90, nuo Valiukevičiaus sugraštuvų New Haven, Conn. \$4.10; viso 17.00
Per L. Š. F. skyrių nuo Worcester, Mass. lietuvių (SLA. 57 kp. aukav \$5), 200.00
Per L. Š. F. Kom. Cicero, Ill. Liet. Raudonos Rožės Pašalpos Klubas 14.00
Per L. Š. F. Kom. iš Grand Rapids, Mich. nuo Lietuvos Sunų Draugijos ir Simano Daukanto Draugijos susirinkimų ir nuo L. Š. F. Kom. parengto vakaro .. 20.00
Per P. Kasparaitis nuo Archer Lumber Co., Chicago, Ill. 10.00
Per "Naujienas" nuo L. S.S. 180 kp. prakalbų Auburn, Ill. 6.90
Per "Naujienas" krikštynose pas R. Kisielių De Kalb, Ill. 5.25
Per "Keleivį" iš Thompsonville, Conn. nuo balius (nepažymėta kas rengia) 14.00
Per "Keleivį" iš Leechburg, Pa. nuo 96 kp. S. S. teat. 5.00
Per M. Metelionį nuo parengto pikniko per Laisvės Mylėtojų Dr-tės, Collinsville, Ill., Lietuvių Susivienijimo Dr-tė, Šv. Mykolo Archaniolo Dr-tė, Lietuvių Liuteronų Dr-tė, S.L.A. 159 kp. ir LSS. 18 kp., pelnas 42.28
Per M. Steponavičienę ir M. Karpavičienę, Collinsville, Ill. nuo prakalbų (nepažymėta kas rengė) 8.65
Per J. Kavlaičia nuo kun. V. R. Deliano prakalbų Athol, Mass. 4.00
Per "Naujienas" nuo L. S.S.A. 178 kp. DeKalb, Ill. surinkta ant susirinkima 64.13
Per "Laisvę" Šv. Jurgio Draugystė Herkimer, N. Y. \$20.00, nuo Meriden, Ct. lietuvių per prakalbas \$15.50, ant krikštyvų pas Juozą Sadauską, Marlboro, Mass. \$5.25, viso 40.75
Per J. Nevedomskį, West Lynn, Mass. nuo S. Sarapo su S. Pletaicia vestuvių 11.75
Per "Naujienas" iš Rockford, Ill. per pasidarbavimą vietinio L. Š. F. K. 20.00
Per K. P. Šimkonis iš Springfield, Mass. 2.00
Viso per spalio mėn. įpl. \$485.71
Viso su balansu \$10,312.60

Išlaidos:
Už išmainymą privatiškų čekių 20
Lapkričio 1 d. 1915 m. lieka pas L. Š. F. išdinin-ką K. Šidlauską \$10,311.86
Tadas L. Dundulis,
L. Š. F. Fin. Sekretorius.
Westville, Ill.

Kuopų Susirinkimai.

BUENOS AIRES, ARGENTINA.
Aukos "Kovos" preso fondan.
A. Alekna 65c, J. Balakas 50c, J. Vasiliauskas 75c, P. Jasinskas 50c, F. Baltušninkas 50c, Ona Vėdaraitė 50c, K. Jazakas 50c, J. Baltušninkas 55c, M. Adamonis \$1.00, J. Kaikaris 90c.
"Moteris ir Socializmas" spaudai.
A. Alekna 50c, J. Balakas \$1.20, J. Vasiliauskas, P. Jasinskas, K. Baltušninkas ir O Vėdaraitė — po 50c; K. Juozokas 55c, J. Baltušninkas ir M. Adamonis po \$1.10; J. Kaikaris 60c. Viso prisiunčiu 13 pesų 40c. LSS. Argentinoje sekr. J. Kaikaris.
Aukų \$6.24 gauta. Ačiu.
"Kovos" adm. P. Kurkulis.

LSS. V RAJONO KUOPOMS.
Baigianties 1915 m., laikydamos kuopos, gruodžio mėn. susirinkimus, malonėkite sumokėti j V Raj. išdą paskirtą mokesį, t. y. po 5 centus už 3 mėnesius nuo kiekvieno nario. Šiuom kartu prisieina sumokėti už 3 paskutinius š. m. bertainius, kurie užsilikę. Bankinį čekį, arba money orderį išpirkit vardu V Rajono išdininco F. V. Bačiuno, 217 E. Centre St., Shenandoah, Pa., o laišką adresuokite žemiau padėtu antraštu: LSS. V Raj. fin. sekr. J. Čiudinis, Minersville, Pa. Box 496.

CLEVELANDIEČIŲ ATIDAI.
LSS. 3-čios kp. susirinkimas įvyks 1 d. gruodžio, 7:30 val. vakare, 6021 St. Clair Ave. Draugai ir draugės, meldžiu kuoskaitlingiausiai susirinkti ir savo draugus atsivesti prisirašyti. Bus renkama nauja kuopos valdyba ir daugiau reikalų svarstoma. — Sekr. J. Dovidaitis.

CEDAR RAPIDS, IOWA.
LSS 239 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks 21 d. lapkričio 1 val. po pietų, ant Trečios gatv., C. S. P. S. svetainėje. Malonėkite nariai atsilankyti susirinkiman kuoskaitlingiausiai. Turime svarbių reikalų. Nepamirškite atsivesti naujų narių — Sekr. J. S.

LAWRENCE, MASS.
Metinis susirinkimas LSS. 64 kp. įvyks gruodžio 5 d. 1915 m. Prasi-dės 12 val. dienų Lenkų Šv. Mykolo svetainėje, 11 Harvard gatv. Kviečiame visus kuopos narius butinai atsilankyti, nes reikės rinkti naują valdybą 1916 met., ir taip yra svarbių dalykų. Ateidami atsiveskite ir savo draugus ir drauges prisirašyti prie kuopos. — Prot. rašt. M. M. Stakionis.

DES MOINES, IOWA.
LSS. 160 kp. mėnesinis susirinkimas atsisbus 5 d. gruodžio (Dec.) 505 S. E. 9th St., 10 val. iš ryto. Visi nariai malonėkite atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų, balsavimų ir bus rinkimas kuopos valdybos 1916 m. Ką daugiau atsilankysite, tai geresnę valdybą išsirinksite ir geresnę tvarką turėsite. Meldžiame simpatizuojančius prisirašyti prie kuopos ar atsilankyti nors ant mitingo. — 160 kp. Komitetas.

PITTSBURGH, PA.
LSS. 6-tos kuopos draugams. Malonėkite atsilankyti metinin susirinkiman, kuris atsisbus nedėlioj, 5 d. gruodžio, 1915 m., 7 val. vak. "Dilgėlių" spaustuvej, 2029 Fifth Ave. Pittsburgh, Pa.
Bus rinkiami viršininkų 6-tos kp. ateinantiams metams ir balsavimas: blankų delei III-čio Rajono viršininkų kandidaturos. Nepamirškite, draugai atsivesti naujų draugų, kurie dar nepriėmė prie Sąjungos. — Sekr. F. J. Povilionis.

BRIDGEPORT, CONN.
Mėnesinis LSS. 41 kp. susirinkimas atsisbus 28 d. lapkričio K. Andruskevičiaus svet. ? val. po pietų. Visi draugai ir draugės malonėkite susirinkti, nes turim daug darbo, nuo pereinčio susirinkimo, ir nepamirškite atsivesti naujų draugų. — LSS. 41 kp. rašt. B. J. Adomavičia.

PRANESIMAS.
Šiuomi pranešame, kad SPLS. įvyks susirinkimas nedėlioj, lapkričio 28 d., 2 val. po pietų Socialistų svetainėje, 319 E. State St. Malonėkite visi susirinkti, o taipgi atsiveskite ir naujų draugų prisirašyti prie kuopos. — Kviečia valdyba.

PAJIEŠKOJIMAS.
Pajieškau pusbrolio Aleksandro Kupcinsko ir draugų: Niko-demo Jonušausko ir Andriaus Deretkevičiaus; abudu Nauja-vlokių kaimo, Suvalkų gub.; Kupcinskas Turgalaukio kaimo. Malonėkit atsišaukti.
Petras Valatkevičius,
Box 70, Donora, Pa.

Kada persišaldai

Įtrink kaklą, krutinę ir apaciąs kojų D-ro Richter'io **PAIN-EXPELLER**
Tuojau apsaugoja nuo ligų ir gydo Tikras tikta su pažymėta marke "IKARA"
25c. ir 50c. buteliukas visose aptiekose arba stambiai nuo F. AD. RICHTER & CO. 74-80 Washington Street, New York, N. Y.

Tiktai \$6.00

Kainuoja išmokti Angliškai kalbėti, skaityti ir rašyti. Per musy metodą mokyties yra labai lengva ir labai greitai laiku galima išmokti. Mokina-me visose dalyse Amerikos ir Kanados per pačtą; taip-juo kliausose dienomis ir vakarais. Pradėk mokyties tuojau; šimtai lietuvių išmoko, išmoks-ite ir jūs. Rašykite platesnių paaiškinimų tuojau.
AMERICAN SCHOOL OF LANGUAGES,
1741 W. 47th St., Chicago, Ill. arba
731 W. 18th St., Chicago, Ill.

BEVEIK DYKAI
Dručiausias laikrodėlis, vyriško ar moteriško saizo, tikru aukso "Gold Filled", vertas \$20.00, garant. per išdirbėjus ant daug metų, labai gražiai graviruotas. Bus pasiūstas kožnam su tiesa perziūrėti, kas prisiųs savo tikrą adresą. Firma del pagarsinimo savo laikrodėlių, atiduoda dabar beveik dykai. Jei patiks laikro-dėlis, užmokesi agentui \$5.65c ir už persiuntimą. Jei nepatiks, nemokek nei centą. Rašyk tuojau štai kaip: Imperial Credit Co. Sales Dep. Box 2526, PHILADELPHIA, PA.

Gera Proga!

Gramatika angliškos kalbos mokytis be mokytojo (apda-ryta) \$1.00
Vaikų Draugas arba kaip mokytis skaityti ir rašyti be mokytojo 15c
Naujas Budas mokytis rašyti be mokytojo 10c
Aritmetika mokinimuisi ro-kundų, su paveikslais (apda-ryta) 35c
Viso \$1.60
Kas atsiųs iškirpęs šita apgar-sinimą iš "Kovos" ir \$1.00 per money orderį, tai gaus visas 4 knygas 60c pigiau.
P. MIKOLAINIS
Box 62, New York City.

Philadelphijos biznieriams ir biznierkoms.

Ar žinote, kad "KOVA" parsitraukė iš Paryžiaus puikių importuotų **KALEN-DORIŲ**, 1916 metams?
Jeigu nežinote, tai atei-kte persitikrinti ir savo kos-tumeriams suteikite puikų prezentą ant **KALĖDŲ**.
Atminkite, biznieriai, kad tai didžiausias garsintojas jūsų biznio, nes kiekvienas žmogus jį laiko ant sienos per ištisus metus.
KALENDORIAI pritaikinti visiems: bučieriams, saliuokperiams, kriau-čiams, barberiams, batler-manams, duoniams, pie-niams, laikrodininkams, dak-tarams, aptiekoriams, kuni-gams, graboriams ir ki-tiems biznieriams.
Ateikite pažiūrėti:
"KOVA"
229 N. 6-th St.
Philadelphia, Pa.

СВОБОДНОЕ СЛОВО
ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ РУССКИЙ СОЦИАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
под редакцией
Г. БЪЛУСОВА (б. деп. 2 Г. Д.), Л. ДЕЙЧА, Э. ЗИНОВЬЕВОЙ.
Отделы "Свободного Слова": I. На текущие темы; II. Из американской жизни; III. Из жизни Западной Европы и России; IV. Среди русских газет и журналов; V. Теория и практика социализма; VI. Беллетристика; VII. Из истории революционных движений; VIII. Письма читателей; IX. Отзывы о новых книгах.
ПЕРВЫЙ № ВЫЙДЕТ ВЪ СЕНТЯБРЬ.
По первому требованию из конторы Годовая подписка — 1 долл.; на высылается подробная программа года — 55 цент.; на 3 месяца — 30 цент.; журнала.
Для Канады, Европы и Южи, Америки, годовая подписка — 1 долл. 25 цент.; на полгода — 65 цент.; на 3 месяца — 35 цент.
Одильные номера — 10 центов.
ПОДПИСКА И ОБЪЯВЛЕНИЯ ПРИНИМАЮТСЯ ВЪ КОНТОРЪ ЖУРНАЛА
„СВОБОДНОЕ СЛОВО“ (The Free Word)
150 Nassau St., Room 1214-17, New York City, Tel. Beekman 1142.
Съ рукописями и по дѣламъ редакціи просить обращаться
LEO DEUTSCH, 1398 Clay Ave., New York, N. Y.

Didelis Balius Philadelphiaj
Subatoj, 27 d. Lapkričio, 1915 m.
Majestic Hall, 525 So. 4-th St.
Pradžia 6:30 val. vakare
Balių rengia Susivienijimo Lietuvių Amerikoj
107 Kuopa. Balius bus su šokiais ir skaniais gėry-mais bei užkandžiais. Visus kviečia atsilankyti.

KOVOTOJU GIESMES
Antra laida. Knygeleį telpa daugybė gražių ei-lių ir deklamacijų. Kiekvienas vaikas ar mergina privalo tą knygeleį turėti. Kaina tik 15 c.
Reikalaukite tuojau.
"KOVA"
229 North 6-th Street, Philadelphia, Pa.

Puikus Paveikslai
"Karės lauko paveikslai". Trečia pagerinta laida.
Kaina ..... 10c.
"Proletarijatas ir Socializmas". Naujai išleisti paveikslėliai. Kaina ..... 5c.
"Revoliucijos gimimo momentas". Numazinta kaina nuo 25c. iki ..... 10c.
Įdėkite į laišką kvoterį, užlipinkite už 4c. stampa ir prisiųskite, o gausite 3 puikius paveikslus. Adrisas:
"KOVA"
229 N. 6th Street., Philadelphia, Pa.

Ką tik išėjo iš spaudos
Vieno veiksmo labai juokinga komedija
"KNYPKIS"
Tą komediją galima atlošti bile kokių sve-tainėj. Komedija yra kiekvienam suprantama ir mažai iškaščių reikalauja atlošimui. Kaina 10 c.
Reikalaudami adresuokite:
"KOVA"
229 North 6-th Street, Philadelphia, Pa.

Rosenbaum, SENIAUSIA
Lietuviška Banka Philadelphiaj, Pa.
Parduoda laivakortes ant gerlausių linijų laivų.
Išmains pinigūs ir išsiunčia po gvarancija į visas ša-lis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai
Agentūra geležinkelly tikiety.
Parduodamo geležinkally tikietis į visus miestus Jungtinių Valstijų.
605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.